

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1*50 in
Din 2*—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2*50,
veliki po Din 3*— in 4*—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6*—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poslilina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Ustava in hegemonija.

Med srbskimi in hrvatskimi listi se je dolgo vodila ljuta borba o vprašanju, ali je vidovdanska ustava hegemonistična ali ne. Hrvatsko časopisje je zastopalo tezo, da vidovdanska ustava daje vso moč v državi Srbom, srbsko časopisje pa se je izgovarjalo, da je vidovdanska ustava vzor svobode, enakopravnosti in pravičnosti, ker omogoča vsakemu polnopravnemu državljanu popolno možnost sodelovanja pri vladi in upravi države ter ne dela nobenih razlik med verami in plemeni. Vsak državljan uživa enake pravice.

Na stališče srbskih listov se je postavil tudi včerajšnji »Narod«, kar nas prav nič ne čudi. Njegova argumentacija za obrambo vidovdanske ustave pa je tako prepletena z raznimi zofizmi in z zamešavanjem pojmov, da se res izplača enkrat tudi v to temo nekoliko posvetiti.

Vidovdanska ustava je centralistična. Ona pozna le enega vladarja, en centralni parlament z zakonodajno močjo za vso državo, eno denarstvo itd. Sedež vlade je v Belgradu in belgrajska vlada drži vse niti državne uprave v svojih rokah. Da je vidovdanska ustava centralistična, tega tudi »Narod« in »Jutro« ne bosta tajila.

Centralistična ustava in dosledno ustavi tudi centralistična uprava pa je že po svojem bistvu hegemonistična. Kdor ima centralno moč v svojih rokah, je gospod in nihče drugi. On odločuje, drugi morajo poslušati. Kjer odločuje v hiši rodbinski oče, je on gospod, in sicer samo on, otroci pa morajo ubogati in nimajo besede. Kakor hitro pa ima v hiši besedo še kdo drugi, tam ni več »centralističnega« gospodstva, ampak delitev oblasti in moči.

Ni pa ravno bistvo centralizma, da morajo v centralistično urejenih državah ljudje biti nezadovoljni in zatirani. Zgodovina pozna tudi pametne centralistične ustave in uprave, ki funkcionirajo tako, da jih ljudje niti ne čutijo. Če da »centralistično« gospodstvo oče svojim rodbinskim članom vse, kar potrebujejo, v polni meri, otroci ne godrnjajo, saj takoj ne, ampak šele, ko odrastejo in žele sami postati gospodje. Tako tudi nekdanje skozi in skozi centralistične državne uprave v Avstriji ljudstvo ni občutilo kot trde, izvzemši v narodnostnem ziru, ker je bila avstrijska centralna uprava pametna in je želje in potrebe raznih pokrajin kolikor toliko sama upoštevala, dobro vedoč, da raste zlasti z gospodarsko okrepitvijo posameznih državnih delov tudi moč in veljava celote. Kjerkoli pa je hiša oče tiran in centralistična vlada nasilna in samopašna, ki želja in potreb posameznih delov kljub vsem nasvetom in prigovarjanjem nikakor ne upošteva, tam nastane odpor proti centralistični komandi in tam požene globoke korenine ne le želja, postati sam svoj gospod, ampak tudi želja, najti pota in sredstva, da se vsak poskus tiranije že a priori onemogoči s potrebnimi pravnimi določili, ki pa morajo biti seveda zražena že v temeljnem zakonu, v ustavi.

V takem položaju se nahajamo danes Slovenci kot narod, ki prebiva kompaktno na nekem gotovem ozemlju. Za to ozemlje n za ljudstvo, ki na tem ozemlju stanuje, se centralistična uprava ne briga. Ali je ljudno, da je posledica te centralne brezbrizičnosti naša želja po kolikor mogoče veliki osamosvojitvi in pa želja, da najdemo samostva proti taki brezbrizičnosti v — reviziji ustave?

A še nekaj je, kar je zelo važno za popolno razumevanje tega problema. Vidovdanska ustava pozna samo pravice državljanov in to srbski listi tudi s posomom naglašajo in pravijo, da je vsakemu državljanu dana prilika in možnost participirati na vladni moči, če je njegova volja ob enem tudi volja večine. Ta trditev se zelo lepo sliši, v resnici pa je ravno ta določba vidovdanske ustave najbolj nevarna finta! 7 državi ne žive le državljan, ampak žive cele skupine, če hočete sociološke in biološke ali etnografske, ampak skupine, ki se hočejo tudi kot take uveljaviti. Kaj mi pomaga trditev o »enotnosti države« in o »enotnosti naroda«, če pa vem, da v jugoslovanski državi ne žive le »jugoslovanski državljani«, ampak tudi gotove

interesne skupine, ki se imenujejo srbska skupina, hrvatska skupina, slovenska skupina itd. in te skupine pa nimajo prilike in možnosti se uveljavljati, ker pozna ustava le »državljanec«. Ustroj kake armade je že mogoč, če pozna samo vojake, ki se morajo slepo pokoriti in pa enega vrhovnega poveljnika. Država, zlasti moderna država, pa ni kosarna, ampak je socialna organizacija, v kateri se morajo svobodno izživljati ne samo tvorne in gibajoče sile posameznikov, ampak tudi tvorne in gibajoče sile raznih socialnih skupin (verskih, narodnih, gospodarskih itd.). Takih skupin pa vidovdanska ustava nima in ne priznava, in govori namenoma le o »državljanih«, kajti če bi priznala tudi skupine, bi ne bila več — vidovdanska ustava, ampak bi bila federalistična ustava ali avtonomistična.

Kakor pa se bori posameznik, n. pr. sin, proti očetovi centralistični oblasti, če jo oče le zlorablja, tako se bori tudi proti vidovdanski ustavi ne samo posamezniki, ampak namenoma prezrte in zatirane skupine, ki se nočejo samo otresti centralističnega jarma, ampak si hočejo urediti pravno podlago svojega sožitja tako, da bo vsako izkoriščanje in vsaka hegemonija izključena in enkrat za vselej onemogočena. To je smisel boja za revizijo ustave.

Zgoraj smo omenili staro avstrijsko upravo in rekli, da ni bila slaba. Dokaz, ker je ljudje takorekoč niti čutili niso. Dobro upravo pa je imela stara Avstrija, ker je imela v centrali pametne upravnike, s katerimi se je dala tudi govoriti pametna beseda. Zato je bila takrat naša stara slovenska politika intervencij, prošelj in zakulisnega barantanja v parlamentu čisto dobra in umestna. Veliko vprašanje pa je, če je taka, in sicer samo taka, politika umestna in koristna tudi še danes, ko nimamo v centrali pametnih in poštenih upravnikov, ampak večinoma le srborite politične priganjače, ki vidijo pred seboj le svoje ožje strankarske in kvečjemu še lokalne interese, nimajo pa niti najmanjšega smisla za velikopotezno upravo velike države?

Kaj nam danes pomaga sedeti magari v vladi skupaj z ljudmi, katerim je državna uprava španska vas? Je sicer res, da so vsi hiši tudi drobtinice dobre. Še bolj res pa je, da je mnogo boljše si sam rezati svoj kolač kakor pobirati drobtinice, čeprav je od politike drobtin do politike kolača pot dolga in trda. Mi nečemo živeti samo kot posamezniki, katerim priznava vidovdanska ustava vse pravice, ampak živeti hočemo tudi kot samobitna socialna skupina, katero pa vidovdanska ustava namenoma negira, ker ona ne priznava pravic skupin, ampak zato, da je lahko pridržala vse pravice za svojo skupino, za vladajoče velesrstvo, čeprav to v njenem besedilu ni izraženo. Črke so mrtve, toda duh, ki veje iz vidovdanske ustave, je centralističen in vsled tega tudi hegemonističen.

Pred kongresom HRSS.

Zagreb, 29. aprila. (Izv.) Jutri se vrši predkonferenca za kongres HRSS, ki se bo vršil 1. maja. V Zagreb je prišla že večina poslancev HRSS. Kongresu se pripisuje velika važnost, posebno z ozirom na sedanji politični položaj. Sklepi kongresa se v vseh krogih pričakujejo z velikim zanimanjem. Na kongresu se bo prebrala vsebina proglasa na ljudstvo. Ta proglas bo objavljen ob najbolj primernem času, ne pa takoj, kakor so poročali listi. V proglasu se govori najprej o sporazumu med hrvatskim in srbskim narodom, nato o republikanskem gibanju med Hrvatini in Slovenci, o suvereniteti ljudstva, o parlamentarizmu in končno o edinstveni fronti celokupnega kmečkega in delavskega ljudstva.

TENDENČNE VESTI REZIMOVCV O PROGLASU HRSS.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Radičev proglas še ni izšel in nihče še ne pozna njegovega besedila, vendar so že Pribičevići pristali pričeli širiti na podlagi nekake intervjuja v dunajski »Die Stunde« najbolj nepovoljne vesti, češ, da hoče Radičeva stranka nadaljevati glasom proglasa boj proti kralju, da ne priznava države,

da se zahteva takojšnja ukinitve ustave itd. Kakor smo poučeni, so vse te vesti iz trle izvite. V proglasu bo sicer Radičeva stranka naglasila, da ostane republikanska stranka, da pa ne bo delala nobenih težav, dokler se čuvajo od vseh

faktorjev narodne pravice, da HRSS države doslej ni negirala in je tudi sedaj ne in da hoče državi pomagati, da zmagaja poštenost in zakonitost, ki jih Pašić-Pribičevićev režim popolnoma izključuje in jih več ne pozna.

Pašić grozi s »krvjo in silo«.

SLAB VTIS PASIČEVEGA GOVORA V BJELINI.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Govor g. Pašića v Bjelini je zbudil v vodilnih opozicionalnih krogih razočaranje in pomilovanje. Razočaranje, ker ni vseboval niti ene nove misli, pomilovanje, ker je izraz popolne duševne onemoglosti in servilnosti radikalnega prvaka. Grožnja Pašićeva, da bo branil centralistično ureditev države s silo in krvjo, tudi če kralj ne da vlade koaliranemu bloku korupcije, opozicionalnih krogov ni iznenadila, ker se je za kulisami vedno tako godilo, kadar so stale šanse koruptivne vlade slabo. Smeh vzbujajo nove trditve Pašića, da mu gre za blagostanje naroda, ker je dosedajni šef vlade mislil nase, kadar je govoril o blagostanju naroda. Samo vožnja s posebno ladjo, s katero se je Pašić peljal na shod, bo stala nad 50 tisoč Din, nerazunaj očitki stroškov obeda, s katerim je počastil zborovalce po vzorcu nekdanjih ruskih carjev. Istotako je smešna ponovna trditev, da v tej državi uživajo vsi držav-

ljani iste pravice in dolžnosti ter svobodo, in to v času, ko še niso pozabljeni nasilja v Subotici in poboji v Novem Vrbasu. Duševno reven govor Pašića ni napravil nobenega vtisa, zato sta skušala Vojislav Janić in Srbskić z naporom svojih grl popraviti slaboten vtis, dočim je pa Trifković tekmoval s Pašićem, da dokaže plitvost radikalnih prvakov.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Radikalni krogi Pašićevega govora niso sprejeli z navdušenjem, marveč izražajo svoje pomisleke, je-li taktično in modro, preden je kriza končana, groziti dinastiji in onemu delu državljanov, ki zahtevajo poštenje in sporazum. Bojijo se, da je Pašićev govor poslabšal upe radikalne stranke na povoljno rešitev krize. Na vsak način pa je Pašićev govor začetek velikega nasilja in splošne posirovelosti v nadaljnjem političnem življenju, toda orožje se utegne obrniti proti radikalni stranki in njenim pomagačem.

Posvetovanje opozicionalnih voditeljev.

KRIZA SE ŠE ZAVLEČE?

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Danes so se v Jugoslovanskem klubu sestali dr. Korošec, Davidović in N. Petrović ter so se razgovarjali o taktiki, ki jo je treba zavzeti opozicionalnemu bloku v bodočih dneh. Po seji je dr. Korošec sporočil članom muslimanskega kluba v Sarajevu, da bi bila prisotnost dr. Spahali ali dr. Krasnice v Belgradu nujna. Tudi člane Radičeve stranke se te dni pričakuje v Belgradu. Kakor smo zvedeli iz vodilnih krogov opozicionalnega bloka, obstojata dve možnosti za trajanje krize: ali da se 3. maja reši ali pa še traja vso prvo polovico maja. Vsekakor je verjetno, da bo kriza trajala preko 3. maja posebno z ozirom na sedanje razpoloženje. Z napetostjo se pričakuje v vseh političnih krogih proglas Radičeve stranke, ki

bo imel velik vpliv na smer, v kateri se bo nadalje razvijala in zaključila kriza.

AVDIJENCA LJUBE JOVANOVIČA.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Danes pop. ob petih je bil sprejet pri kralju predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović. Po kratki avdienci je Jovanović novinarjem izjavil, da je kralju svetoval, naj se posvetuje z voditelji posameznih strank.

REZIMSKE LAŽI.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Listi radikalne in radikalno-demokratske stranke prinašajo danes vest, da je nastal v bunjevačko-šokački stranki razkol. Od mero-dajnih strani smo poučeni, da ni res, da se ljudstvo nagiblje k radikalni stranki, temveč k najradikalnejši opozicionalni politiki.

Pašićev govor v Bjelini.

Pašić grozi kralju.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Glasom poročila »Beogradskega novost«, organa Rade Pašića, se je danes vršilo veliko zborovanje v Bjelini. Ljudstvo je bilo od vseh strani zbrano in je pozdravljalo Pašića kakor monarha. Pred zborovališčem so bili postavljeni slavoloki, na katerih so bila napisana najboljša dela Pašićeva. Med temi zaslugami so bile omenjene balkanska vojna, svetovna vojna, vidovdanska ustava in sporazum z Italijo. Po običajnih pozdravih je govoril Pašić sledeče:

Velika dolžnost, ki jo čutim napram narodu, me je privedla, da na stara leta pridem k vam in povem nekoliko besedi. Poslušajte jih in jih vzemite na znanje, kajti govorim iz srea in iz skušnje. Veliko muk je pretrpel naš narod, da osvobodi vse brate in stvori veliko državo. To sveto in veliko željo je ljudstvo izpeljalo z veliko hrabrostjo svojih sinov in z njihovo požrtvovalnostjo. Z osvobođenjem in ujedinjenjem s pomočjo naših zaveznikov in z zmago nad sovražniki preko krvi naših sinov je ustvarjena ta naša velika država, ki je tudi mednarodno priznana. Saint-Germainska mirovna pogodba se je glasila in se bo glasila: Vsi Srbi, Hrvati in Slovenci se ujedinijo s kraljevino Srbijo v edinstveno državo. Ko smo se vrnili nazaj, smo se vrgli na ureditev države in smo se posvetovali, kako jo uredimo: ali po mirovni pogodbi ali po želji nekaterih, da bodi nekoliko državic. Sprejeli smo, da je za narod najbolje, da je država urejena edinstveno in da ne more biti močnejša, kakor da je ujedinjen ves narod, ki jo z isto ljubeznijo in z istimi interesi ljubi in varuje. K temu nas naveda tudi Dušanovo carstvo, ki je, razdeljeno zoper samo sebe, prepadlo v najkrajšem času. Saint-Germainska mirovna pogodba nam je zagarantirala to in tako državo

in končno zahteva to tudi napredek in sreča našega naroda. Mi smo izvedli načrt preko vidovdanske ustave in ustvarili državo, v kateri so vsi njeni državljani enakopravni in imajo enake dolžnosti in svobodo.

Nato je govoril o razdelitvi države na pokrajine in je nadaljeval:

Ne bom govoril, kaj vse se je delalo, da se napravi vidovdanska ustava. Ko je bila ustvarjena, so nam nekateri naši bratje izrazili željo, da se ustava spremeni. Pa kako? Nočejo nam povedati. Mi njih želj nismo sprejeli in ne daj Bog, da bi se to sprejelo, kajti ta država je ustvarjena s prevelikimi žrtvami. Ko so oni to videli, so ustvarili blok v doseg svojega cilja. Mi jim tega ne smemo dovoliti, ker bi s tem stanje kompliciralo. To, kar smo mi s krvjo ustvarili, bomo s krvjo branili pred vsemi takimi poskusi. Mi smo prosili kralja, da nam dovoli, da konzultiramo narod, je-li želi, da se ta in taka država obvaruje ali da se spremeni. To narod lahko stori in ima tudi pravico, da sam odločuje. To je njegova pravica. Kralj je dal prisego, da bo vladal po volji naroda in ne po volji poedinih strank. Mi smo zahtevali od kralja, da se skupščina razpusti in da se narod konzultira, če odobrava postopanje onih, ki so izvoljeni od naroda, da na temelju vidovdanske ustave upravljajo državo. Mi ne vemo, kako bo kralj odločil. Toda radikalna stranka ne bo odstopila od svojih ciljev obrambe in vzdrževanja te in take države in upamo, da bo zmorna, prisiliti k pokorščini one, ki hočejo delati sedaj proti narodovi volji. Prosim, da daste svoj glas za edinstveno državo. Če so v ustavi kakšne stvari, ki niso dobre, jih hočemo mi izpremeniti.

Nato je z nekaterimi besedami končal.

Za Pašićem je govoril Vojislav Janić, ki je izjavil, da se pridružuje besedam g. predsednika vlade, ki je iz ljubezni do ljudstva

prišel, da sam osebno otvori prvi borbeni shod za edinstvenost države. Za tem je govoril podpredsednik narodne skupščine g. Dragović, dalje notranji minister Sršić. Shod se je zaključil z resolucijo, kjer se odobrava Pašičevo delovanje za ustavo.

MAC DONALD O REPARACIJSKEM VPRAŠANJU.

London, 29. aprila. (Izv.) Mac Donald je imel v svojem volivnem okraju govor, v katerem je govoril o mnenju komisije strokovnjakov za ureditev reparacijskega vprašanja. Rekel je, da smatra on to mnenje za najboljšo podlago za nujno potrebno rešitev. Mnogi so sicer mnenja, da je mnenje strokovnjakov francoskemu stališču nasprotno in da je Francija osamljena. To ni resnica, ker vsaj on, Mac Donald, ne želi ničesar bolj, kot da se reši reparacijsko vprašanje sporazumno med Anglijo in pa Francijo.

MORGAN IN POSOJILLO NEMČIJ.

London, 29. aprila. (Izv.) Ameriški finančnik Pierpont Morgan se udeležil velike mednarodne finančne konference, ki bo sklepala o 800 milijonskem posojilu (v zlatu) za Nemčijo.

PRED SPLOŠNIM ŠTRAJKOM RUDARJEV V NEMČIJ.

Lipsko, 29. aprila. (Izv.) Komunisti so sklicali rudarski shod, ki je sklenil pričeti 1. majnika generalni štrajk.

KARTELNI ZAKON NA ČESKEM.

Praga, 29. aprila. (Izv.) »Prager Pr.« poroča, da bo vlada v kratkem izdelala poseben kartelni zakon, ki bo državi omogočil natančno kontrolo nad delovanjem kartelov. Kartelov odpraviti vlada ne name-rava.

NADZOROVANJE IZDELOVANJA OROŽJA.

Praga, 29. aprila. (Izv.) Od mešane komisije za razoroževanje sestavljeni odbor strokovnjakov je danes končal svoje delo. Odbor je med drugim sklenil, naj ima vsaka država sama pravico nadziranja nad izdelovanjem orožja v privatnih tvornicah, brez vmešavanja mednarodne kontrole.

POGREB ELEONORE DUSE.

Pariz, 29. aprila. (Izv.) Danes so prepejali truplo Eleonore Duse v Newyork. Pred cerkvijo sv. Frančiška je spreved pričakovalo na tisoče ljudi.

POLET OKOLI SVETA.

Bender-abbas (Perzija), 29. apr. (Izv.) Francoski letalec Pelletier je došel sem-kaj.

SPALNA BOLEZEN NA ANGLEŠKEM.

London, 29. aprila. (Izv.) Reuter poroča, da je angleška vlada v velikih skrbih, ker se takozvana spalna bolezen po Angliji silno širi.

TISKARSKI ŠTRAJK V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 29. aprila. (Izv.) Socialistični poslanci so zahtevali od predsedstva parlamenta takojšnje sklicanje vsaj ene seje, da interpellirajo vlado zaradi tiskarskega štrajka.

200 DIJAKOV UTONILO.

Berlin, 29. aprila. (Izv.) Iz Newyorka poročajo, da je na zapadni obali pri Čin-nam-fu utonilo okoli 200 koreanskih dijakov.

James Oliver Curwood:

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Ko so bili povečerjali, so postavili šotore in kot prejšnji dan sta se Thorpe in Izabela zaprla v svojega. Mac Cready je ostal zunaj.

Začelo se snežiti. Kazan ni prenehal ostro opazovati Maca Creadyja z neprestano napeto pozornostjo. Izvlekel je bil svojo steklenico whiskyja in pogosto pil iz nje. Plamen je rdečil njegov obraz in njegovi beli zobje so se svetili. Večkrat je vstal in pritisnil svoje uho na šotor, kjer sta počivala Thorpe in njegova mlada žena. Vse je bilo tiho v njem in čulo se je samo Thorpovo smrčanje. Vodnik je dvignil obraz proti nebu. Sneg je padal tako gosto, da so se mu oči takoj napolnile z belimi snežinkami. Obrisal si jih je in šel pogledat sled, ki jo je napravila pred par urami mala karavana. Bila je že skoraj popolnoma pokrita. Čez eno uro ne bo nihče več mogel dejati, da je tu kdo hodil. Celo ogenj bo zakrit pred jutrom, če se nanj več ne naloži.

Ne da bi se vrnil v svoj šotor, je Mac Cready napravil še več požirkov. Nerazločne, vesele besede so mu uhajale iz ust. Srce mu je bilo kot boben v prsih. Še bolj pa je tolklo Kazanovo srce, ko je zapazil, da je vodnik poiskal debel kol in ga naslonil ob drevo.

Vodnik je nato vzel s sani eno svetilko in jo prižgal. Nato jo je vzel v roko in šel proti Thorpovemu šotoru.

Dunajski krščansko-socialni strankin zbor.

Minolo soboto se je vršil na Dunaju strankin zbor dunajskih krščanskih socialcev. Glasom poročil strankinih funkcionarjev je sedaj organizacija izvedena enotno. V vsakem mestnem okraju je po eno kršč. soc. politično društvo. V vseh 21 družtvih je vpisanih 58 tisoč 947 pristašev, od tega 32.313 moških in 26.634 ženskih. Pri zadnjih volitvah je dobila stranka na Dunaju 337.783 glasov in temu odgovarjajoče 16 narodnih, 4 zvezne, 41 občinskih, 213 okrajnih, 172 krajskih in 1404 skrbstvenih svetovalcev. — O strankini politiki v narodnem svetu je poročal zvezni kancelar dr. Seipel, ki je naglasil stališče sancijske politike in ravno smer notranjepolitičnega razvoja. Potem je rekel Seipel: »Tudi s strankinega stališča ne smemo biti majhni in ozkosrčni. Krščansko-socialna stranka je dala novi Avstriji neizrekljivo veliko, ko je ves čas njenega obstoja sprejemala nase svoj del odgovornosti in svojim voditeljem dovolila, da vodijo velikopotezno politiko, ne ozi-rajoč se celo na nevarnost, da se posamezniki odkrušijo od nje in da se stranki naprtuje odgovornost tudi za stvari, ki gredo na račun drugih faktorjev. V tej politični metodi se ne daje motiti. To je gotovo najboljša metoda ne samo za državno, marveč tudi za strankino politiko.« Strankin zbor je soglasno odobril dosedanje strankino politiko. Nadaljne resolucije zahtevajo javno versko šolo, protestirajo proti dovoljevanju umazanega tiska, odbrujejo dosedanje vladno velikopotezno socialno politiko in zahtevajo, da se socialno zavarovanje raztegne tudi na samostojne z nizkimi dohodki, pozivajo prebivalstvo, naj težka davčna bremena iz ljubezni do domovine še dalje nosi in končno zahtevajo čim najhitrejšo uveljavljenje novega plačilnega reda za državne nameštence in vpokojence, s katerim naj se njih gnotni položaj temeljito izboljša.

Upravičen boj.

Anglež Seton Watson spada brez dvoma med one evropske osebnosti, ki so nek-daj gojile prijateljska čustva do Jugoslov-anov. Ta prijateljska čustva niso bila le platonična, ampak jih je ta sin angleškega naroda dokumentiral s svojimi deli pred vsem svetom. Ne dvomimo, da je to še v spominu vseh. Zato bi za Jugoslovane ne smelo biti nemerodajno, kar ta mož piše o nas in naši državi danes. V Steedovi reviji »Review of Reviews« je Seton Watson priobčil članek, v katerem se peča z državami male antante, predvsem pa s Češko, Jugoslavijo in Romunijo.

O naši državi pravi, da je Pašičev režim, ki tu vlada samovoljen, absolutističen in oportunističen. Ne bo mogoče prej govoriti v Jugoslaviji o kakem izboljšanju, predno se ta režim popolnoma ne pomeče. V zvezi s tem očita isto režimu liberalca Bratianuja v Romuniji, kjer je sedaj na višku korupcija in centralizem... Bodisi v Romuniji kakor tudi v Jugoslaviji pa sedaj stari režim bije zadnji obupni boj za svoj obstoj. — Tako se glasi na kratko sodba velikega prijatelja Jugoslov-anov Angleža Setona Watsona. Iz teh besed je jasno razvidno, da se pojmovanje zunajega sveta, ki tu govori iz ust Angleža, popolnoma krije s pojmovanjem večine ljudstva v tej državi, ki govori po svojem opozicijskem bloku.

Za nas ta sodba ne more biti nič izrednega. Saj poznamo režim, pod katerim trpi ljudstvo in država, poznamo pa tudi samostojnost in logičnost mišljenja v ljudeh,

kakor je Seton Watson. Seton Watson je podal točno karakteristiko našega in rumunskega režima. Če Watsonova izvajanja vkljub temu pribijemo, stimo to radi tistih takozvanih Slovencev, ki mislijo, da morajo vsak dan pred Pašiča leči na trebuh in ga prositi za odpustanje, ker jih je rodila slovenska mati. Takih ljudi je v zgodovini naš narod vedno nekaj producir-al. Včasih so se imenovali tako, včasih drugače. Bili so si pa v svojem hlapčevanju vedno za las enaki. Danes predstavljata to gardo bivših Slovencev »Slov. Narod« in »Jutro« s svojimi gospodi. In ti ljudje si nam upajo še zameriti, ker se borimo proti režimu, ki je radi njega naša država prišla že v zasmeh v zunanjem svetu. Ta režim, ki je nasilen in korupten je zmožen vsega. Zato tudi verjamemo, da so »Jutro« in »Narod« njune grožnje šle od srca. Pa ne bo nič, gospodje! Za pretepanje je treba vedno dveh: enega, ki tolče, drugega, ki drži. Verjemite, da slovensko ljudstvo ne bo držalo vaših batinal!

»Narodove« in »Jutrove« grožnje dokazujejo le, da je režim, ki ga ta dva lista branita, nasilen, korupten in nepošten; Pisanje »Jutra« in »Naroda« ter grožnje režima na eni, pisava poštenega prijatelja Jugoslov-anov Angleža Setona Watsona pa na drugi strani — vse to dokazuje, da je naš boj — upravičen.

In ker je upravičen, zato nas ni strah za uspehi!

Politične vesti.

4 Pobalinske grožnje si dovoljuje zadnji čas »Slovenski narod«, ki je sploh padel pod svojimi sedanjimi gospodarji na najnižjo stopnjo, misleč, da bo SLS s tem kaj ustrašil. Danes nam obeta »zaušnice in pest«, ker smo poročali o tolovajstvih »Sr-nao« nad Nemci v Novem Vrbasu. Vidov-danska ustava proglašča vsakega jugoslov-an-skega državljanja za polnopravnega in enakovneljavnega, naj bo katerekoli narodnosti; ako pa se pregreši proti zakonom, je določeno redno sodišče, da ga kaznuje. Tako ustava, ki so jo naredili radikali in demokraci in ki jo »Narod« slavi za najbolj demokratično v celi Evropi. Vojvodinski Nemci so priredili političen shod, na katerem so protestirali proti režimu, ki izvaja nasilje in širi korupcijo v državi, kateri tudi Nemci plačujejo davke in napram kateri se vojvodinski Nemci tudi lojalno vedejo; saj jim je režim to sam priznaval, dokler so Nemci bili v Pašičevi vladi. Tedaj so jih režimski reptili hvalili in vlada jih je na vso moč podpirala na političnem in kulturnem polju; zdaj pa, ko so prešli v opozici-onalni blok, razpušča njihova društva in pošilja na shode nemških poslancev teroristične tolpe. V Novem Vrbasu ni dr. Kraft nič zabavljak zoper državo; zato je preveč pameten parlamentarec, če je pa udrihal po režimu, je storil isto kakor Davidović v Subotici, ki so mu tudi Srnaoci razbili shod kot »protidržavnemu elementu«. Režim s tem samo napoveduje, kako bi vodil volitve, če bi mu jih krona poverila: z bombami, revolverji in noži. »Narod« to odkrito napoveduje, rekoč, »da bodo sledili še hujši dogodki v predstoječi dobi!« Tudi nam jih obeta, ker da prinašamo »ne-sramna poročila o nacionalnih dogodkih v naši državi iz inozemstva!« Prvič, dogodek v Novem Vrbasu ni bil noben nacionalen dogodek, ampak prosto nasilstvo, drugi pa poročilo ni bilo iz inozemstva, ampak iz Beograda, kjer ga obsoja

enodušno ves srbski opozicijski tisk. Kar se pa groženj tiče, si zapomnite: Kdor bo izžival ogromno večino slovenskega ljudstva, ki glasno terja svojih pravic, ta bo naletel na tak odpor, o katerem se mu še ne sanja. Tu mu ne bodo pomagali nobeni režimski bajoneti, kakor niso pomagali Pri-bičeviću nasproti Hrvatim. Sicer pa se nam vse zdi, da »Narod« pije na medvedovo kožo.

Beležke.

Prosluli Lazica Marković, mož, ki ga je pošteno krilo radikalne stranke proti Pašičevi volji izbrnilo iz vlade, ker je največji korupcionist v celi državi, je našel zavetja pri »Slovenskem narodu«, ki po-natiskuje nek njegov pamflet proti dr. Trumbiću. Temu politiku, ki je kristalno čist, očita Lazica, da je leta 1918. zastopal misel, naj se Jugoslovani bivše avstro-ogr-ske monarhije združijo v neodvisno državo, ki naj kasneje stopi v stike s kraljevi-no Srbijo ter določi svoje odnose z njo. Ako je Trumbić res zastopal to idejo, mo-ramo izjaviti, da je bila edino prava. Ta misel je tudi bistvo ženevskega pakta. Na tej podlagi bi ne bilo prišlo do vidovdan-ske ustave, to je do majorizacije Slovencev in Hrvatov ter do hegemonije velesrbskega režima, marveč bi se bili vsi Jugoslo-vani zedinili na podlagi jasnega, poštenega in popolnega sporazuma kot trije svobodni kompaciscenti, ki bi jih ne mogel pozneje Pašič prevarati, kakor je sam odkrito pri-znal v skupščini, ko je govoril o ženevskem paktu. Sicer se pa čudimo, da ima tak po-litik, kakor je Lazica Marković, še pogum koga po listih napadati. V vsaki drugi državi bi bilo to nemogoče, kajti tam pridejo taki »visoki« korupcionisti vsaj v kazensko preiskavo, kakor n. pr. Dangerthy v Ame-riki. Po listih se pa čisto gotovo ne opla-šajo, ker jih je vsaj sram. Lazice pa ni nič sram, kakor se vidi in tudi »Slovenskega naroda« ne.

Dopisi.

Iz ljubljanske okolice se nam poroča: Zadnje čase nas nadlegujejo zelo sumljivi ljudje in prosajitje po hišah. Mi kmetovalci moramo vsi na polju delati, ker je poljsko de-lo vsled dolgotrajne zime jako zaostalo. Prej, ko ni bilo pasjega kontumaca, smo domače-ga psa pustili doma za varuha in smo šli brez skrbi od doma. Zdaj morajo pa biti psi priklenjeni in lahko vsak ukrade, kar hoče. Pro-simo oblast, naj skoraj že pasji kontumac pre-klče, da bodo naši psi prosto okoli hodili in nam varovali naše imetje!

Dobrna. Dne 25. aprila je Gospod na na-glo k sebi poklical vzorno krščansko gospodi-njo Heleno Deljčnak. Gospodinjala je ma-lodane 20 let pri g. župniku Kukoviču. Bole-hala je dalj časa na srčni hibi in vodenici. Pridna je bila in delavna do zadnjega zdi-h-ljaja. Zadela jo je srčna kap, ko je iz vrta, kjer je sadila, stopila v kuhinjo. Pokopali smo jo v nedeljo med hudo nevihto. Kljub temu je bila udeležba veličastna. N. v. m. p.! — Dne 4. majnika priredi pevski odsek bralnega društva dve igri v korist velikemu zvonu.

Murska Sobota. Država namerava graditi pri nas novo poslopje za državne urade in uradniška stanovanja. Načrte je izdelal inžen-ner Fišer. — Čez Lendavo se dela nov most in sicer lesen. Ali ni škoda toliko denarja, ker ta most pri tem prometu ne bo držal dolgo, dočim bi betonski lahko pet takih preživel? — Pri Ludviku Šiftarju je pred nekaj dnevi

Dal je svetilko Thorpeju in vzel debeli kol.

Kazanu se je dvignilo mrmranje v žre-lu, a ga je požrl. Hotel je obvestiti svojega gospodarja in skočiti proti njemu, kolikor mu bi dopuščala veriga. Spomnil se je pa, da bi bil v tem slučaju tepen. Molčal je in videl, kako sta oba moža skupaj izginila. Potem je čakal in poslušal.

Kmalu je začel škripajoče korake v snegu. Mac Cready se je vračal sam. Kazan se ni čudil, kajti vedel je, kaj pomeni ponoči v tej roki kol.

Obraz vodnika pa je postal sedaj na-ravnost strašen. To ni bil več človek, tem-več divja zver. Izgubil je bil svojo kožuho-vinasto kučmo in bil razoglav v snegu. Sun-koma se je odurno smejal, a takoj prenehal.

Kazan se je še bolj potuhnil v senco in videl sledeče: Mac Cready, ki je držal v eni roki kol, v drugi svetilko, je šel proti go-spodarjevemu šotoru. Tu je odložil svoj kol in dvignil vrata. Pogledal je v notra-njost in dognal, da mlada girl še vedno spava. Nato je vstopil gibčno in tiho kot mačka in vrata so padla za njim in se za-prila.

Ko je bil na mestu, je obesil svetilko na žebelj srednjega kola, ki je dvigal šo-tor. Izabela je še vedno mirno spala in Mac Cready jo je gledal, gledal...

Zunaj, v temni noči, je Kazan skušal razumeti pomen nenavadnih stvari, ki so se vršile. Najprej je bil izginil njegov go-spodar. Kaj pa je potem imel vodnik opravi-ti v tem šotoru, kjer je vse bilo last go-spodarjeva? Skozi ozko špranjo platna je onazil ogromno senco Maca Creadyja.

Volčji pes se je za vsak slučaj postavil na noge in pazil, hrbet je imel napet in dlaka se mu je ježila. Nenadoma pa se je začel glasen krik. V divji grozi tega krika je spoznal takoj njen glas in skočil proti šotoru. Veriga ga je zadržala in ovratnik, na katerega je bila priklenjena, je zadušil tulenje v njegovem goltancu.

Šotor se je tresel in platno je dobivalo udarce in tako je vedel, da se njegova go-spodarica bori z možakom. Klici so si sle-dili. Klicala je Thorpeja, pa tudi:

»Kazan! Kazan!«

Znova je poskočil in spet je padel na hrbet. Drugič in tretjič je poskušal z vso silo. Ovratnik mu je rezal v meso na vratu kot nož. Moral je prenehati, da si oddahne. Notri v šotoru se je grozoviti boj na-daljeval. Od časa do časa je videl Kazan skozi ozko špranjo v platnu dve senci, ki sta se borili zdaj pokonci, zdaj pa sta se valjali in zvijali po tleh. Z zadnjo močjo se je žival silovito zagnala z vso svojo težo in začutila, kako okoli vratu nekaj poka. Ovratnik je bil odnehal.

Kot blisk je bil Kazan v šotoru in na grlu Maca Creadyja. Prvi ugriz njegovih mogočnih čeljusti je bila smrt. Začulo se je udušeno grgranje in strašen vzdih in Mac Cready se je zrušil na kolena, potem pa na hrbet. Kazan pa, pijan tople krvi, ki mu je curjela v gobec, je še bolj globoko za-sadil zobe v grlo svojega sovražnika.

(Dalje sledi.)

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode doblite samo: Selenb. ul. 8. Gričar & Me-jač.

bila ukradena velika množina mesa in bučnega olja. O zlikovcih seveda ni ne duha ne sluha.

Dolnja Lendava. Popotniku, ki pride v Doljno Lendavo, se takoj spotoma s kolodvorja proti mestu nudi pogled na tri velike nedostanke, za čijih odpravbo bi pristojna oblast morala skrbeti. Prvo je ljudsko kopališče ob potoku Črncu, ki se nahaja v gorastnem stanju. Pričeli so se topli dnevi, a nikdo niti ne gane z mezinem, da bi se začela popravljati ograja, ki so jo po zimi neznani falotje razdrli in sežgali. Ko bo prišla kopališka sezona, se bo šele spomnil odbor delniškega društva, ki je lastnik tega kopališča, da ga bo treba popraviti, a ljudje pa se lahko gredo medtem v Lendavo kopat, ki je drugače namenjena kot kopališče za vojaške konje in občinske bke. Menda je pri tem ljudskem kopališču d. d. udeležena tudi občina. Čudno, da se ta ne zgame. Sicer pa ima občina blizu kopališča veliko sejmišče, ki je brezdvomno lahko za vzor nereda čeli Sloveniji. Sramota je večja, ker leži sejmišče na najbolj prometnem kraju in si vsak tujec to nemarnost lahko fotografira. Čudimo se, da uradni živinozdravniki ne vidi stotine nedostankov na tej podrtiji, ki se imenuje sejmišče. Vsi drogi so strohneli, večinoma podrti in odnešeni, prostor za svinje niti najmanj ne odgovarja sejmskim predpisom. Dolžnost občine bi bila, da sejmišče uredi, kakor mora biti, da se ne bodo vedno spoddikali kupci in vsi drugi nad to balkansko nemarnostjo. Kot tretja točka pa pride na vrsto grad vojvode Esterhazija, ki kraljuje na hribočku nad Doljno Lendavo. Ze nekaj let je v tem gradu nastanjeno vojaštvo in je slika tega gradu, ki je bil svojedobno v redu in kljub svoji starosti dobro ohranjen, pretresljiva. Razbita okna, iz katerih palapa mnogokrat umazano perilo, zevajo v daljavo. Stene oguljene in umazane. Ker se grad vidi iz daljave, bi res morala biti dolžnost pristojne oblasti, da prisili ali vojaštvo ali lastnika, da se ta zgodovinski monument ohranja nekoliko bolj v redu, ker drugače bo v par letih posvečen razpadu. — K tem trem cvetkam še pridenemo rdečo-belo-zeleno vijolico. Ako se napotijo iz mesta na sprehod v prijazne lendavske gorice, te pot pelje mimo vinograda in zidanice bivšega advokata dr. Kečkemetija. Na njegovi hiši se pa še danes, pet let po osvobojenju Prekmurja, nahaja zastava iz pločevine v bujnih mažarskih barvah. In tega nikdo ne opazi, akoravno se Mažari prav vesele naše popustljivosti ali bolje rečeno nemarnosti. Mella, kje si?

Zborovanja SLS.

Ljubljanska okolica. Na belo nedeljo so v Rokodelskem domu v Ljubljani zborovali zaupniki SLS. Prav vsaka občina in podobna je poslala po več zastopnikov, tako da je bil zbor zaupnikov bolj podoben manifestacijskemu shodu. Dvorana je bila premajhna za veliko število udeležencev. Dr. Janko Brejč je očitno politični položaj, razvoj sedanje vladne krize in povdarjal zlasti taktiko SLS, ki je združila vse revizionistične stranke v opozicijski blok in razbila centraliste. Ž živim zanimanjem so zaupniki sledili poročilu. Zbor je prešel v živahno odobravanje, ko je dr. Brejč pozival zaupnike na vestno in disciplinirano pripravo za občinske volitve. Med frenetičnim ploskom je bila sprejeta zaupniška vodstva SLS in Jugoslovanskemu klubu. Zbor zaupnikov je pokazal, da je ljudstvo neomajano in navdušeno za SLS.

Polhov Gradec. Shod SLS se je vršil pri nas prošlo nedeljo v društvenem domu. Na shodu je podal naš poslanec Ivan Stanovnik izčrpno poročilo o delu Jugoslovanskega kluba, sedanji vladni krizi in pripravah za občinske volitve. Zborovalci so izrekli g. poslancu in Jugoslovanskemu klubu zaupnico in pozvali Jugoslovanski klub, da vztraja v boju za pravice slovenskega ljudstva.

V Rademljah pri Kamniku je v nedeljo popoldan poročal poslanec Strein svojim volilcem. Shod se je izvršil v splošno zadovoljnost.

Hinje. Preteklo nedeljo je priredila SLS shod v Hinjah, ki je bil dobro obiskan. Na shodu je govoril posl. dr. Kulovec. Zborovalci so odobrili politiko Jugoslovanskega kluba in mu izrekli zaupnico.

Žužemberk. V nedeljo popoldne se je vršil v društveni dvorani v Žužemberku shod zaupnikov SLS za žužemberški sodni okraj. Obširno politično poročilo je podal poslanec dr. Kulovec. Nato se je vršil razgovor o nekaterih drugih važnih vprašanjih. Shod je odobril taktiko Jugoslovanskega kluba.

Gora. Preteklo nedeljo se je vršil tukaj politični shod SLS. Ob dobri udeležbi mož in fantov je poslanec Škulj obrazložil delo Jugoslovanskega kluba v gospodarskem in političnem smislu. Soglasno se je sprejela zaupnica in zahvala Jug. klubu.

Loški potok. Zadnje čase se je pri nas začelo kaj živahno gibanje v političnem oziru. Pristaši demokratov so ob zadnjem uskoštvu Pribečeviča in Žerjara začeli srmežljivo pobešati oči, njih agitatorjem je upadel pogum, ker jim najpriprostejši in najvernejši demokratje več ne verjamejo. Ta udarec jim je baš sedaj zelo slabo došel, ker so že kovali načrte za bodoče občinske volitve. Začeli so poskušati z drugimi mrežami. Zato je vrlo dobro došel politični shod, ki se je vršil v ne-

delju v Društvenem domu. V daljšem govoru je poslanec Škulj razvil sliko dela SLS od 1918, ki je šlo vedno za tem, da se pribori Sloveniji kolikor mogoče obširna upravna in politična neodvisnost. Poročal je o delu poslancev SLS v ustavotvorni skupščini in o hitrem razvoju avtonomistične misli v našem ljudstvu. Del časa se je pomudil pri današnjem političnem položaju. Pojasnil je puhle napade JDS na naše delo in primerno osvetlil poskuse novih strankarjev razbiti vrste SLS. Na shodu so bili tudi pripadniki drugih strank, ki so ob glasovanju resolucije, ki izraža Jugoslovanskemu klubu in posebej še domačemu poslancu Škulju zaupanje in zahvalo za delo v dosegu naših političnih ciljev, istotako glasovali za resolucijo. Shod je pozivil zopet naše vrste, ki so ponosne na delo svojih poslancev.

Črnomelj. Na belo nedeljo se je vršil ob 9. uri popoldne v prostorih mestnega župnišča zelo dobro obiskan shod zaupnikov SLS za sodni okraj Črnomelj. Na sestanku je poročal g. dr. Ivan Stanovnik o političnem položaju in o pripravah za občinske volitve. Zaupniki črnomeljskega okraja so izjavili, da SLS v Belikrajini vedno bolj pridobiva na ugledu in da se bodo tudi občinske volitve po vseh občinah tega okraja izvršile z zmago naše ljudske stranke.

Metlika. V nedeljo se je vršil v Društvenem domu zjutraj ob 8. uri veličasten shod SLS, na katerem je poročal naš poslanec — domačin g. Josip Nemanjč o političnem položaju, delu Jugoslovanskega kluba in gospodarski organizaciji. Po shodu se je vršil občni zbor Konsumnega društva, katerega se je udeležil tudi gospod poslanec. Ob 11. uri pa so se zbrali v društveni dvorani zaupniki SLS iz vseh občin metliškega okraja. Poslanec Nemanjč jim je poročal o važnih strankinih zadevah in o pripravah za občinske vo-

— Žrtve nesposobne vojaške politike. Iz političnih razlogov je vrgla vojaška uprava slovenske fante-vojake v južno Srbijo in Makedonijo in jih tam razdelila po raznih polkih. Razni vojaški dostojanstveniki so že večkrat izjavili, da stane ta vojaška politika državo težke milijone, poleg tega bi pa prinesla v slučaju mobilizacije najhujše nepravilike, ki bi postale lahko usodopolne. Pa kljub temu vztraja centralistični režim na tem, da morajo naši vojaki v Makedonijo in vojaško službo, kjer ni ne vojašnice, ne vode, kjer razsaja malarija in razne druge bolezni. V neki župniji na Dolenjskem imajo šest vojakov, ki so tekom enega leta oboleli v Makedoniji za malarijo. In podobna poročila prihajajo tudi iz drugih krajev. Danes smo dobili zopet poročilo, da je umrl v Zaječarju vojak Janez Kelbel, doma iz Boh. Bele, sin edinec revnega bajtarja, ki je star 60 let. Prišlo je poročilo, da je fant hudo obolel, drugi dan je pa že prišlo poročilo, da je mrtev. Tudi iz Zaječarja imamo poročila, da so tam razširjene kužne bolezni. Koliko naših mladih ljudi dobi v južnih krajih, posebno v Makedoniji, kal smrtne bolezni, koliko jih najde tam svoj pregodnji grob. Ali je tega treba? Ali odločilni krogi res niso dostopni za argumente pameti. Ali res hočejo vedno novih žrtev?

— Dnevni tisk in naše medsebojno spoznavanje. Ena glavnih zaprek za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci je gotovo premajhno medsebojno poznavanje. Da se temu odpravimo, je gotovo v prvi vrsti poklicano dnevno časopisje. Toda doslej o tem nismo veliko videli. Slovenski listi so pač vsaj kolikor toliko vršili svojo nalogo in redno objavljali vesti o vseh važnejših dnevnih dogodkih med Hrvati in Srbi, a po hrvatskih in srbskih listih si zamaževali takega zanimanja za Slovence. V zadnjem času je začel delati v tem pogledu častno izjemo »Zagreber Tagblatt«, ki beleži važnejše dogodke v Sloveniji. Smo radovedni, ako mu bodo sledili tudi drugi hrvatski in srbski listi, ki sicer veliko govore o narodnem edinstvu, v praksi so pa najreakcionarnejši separatisti.

— Povodim smrtne obletnice Zrinskega in Frankopana so zagrebški hrvatska narodna društva dne 28. t. m. priredila po mestu obhod in se udeležila slovesne zadušnice v stolni cerkvi.

— Nostrifikacija doktorskih diplom iz medicine na zagrebški univerzi. Akademski senat zagrebške univerze je sklenil k predpisom o nostrifikaciji v inozemstvu pridobljenih doktorskih diplom nov člen, ki se glasi: Profesorski kolegij na medicinski fakulteti bo v svrhu nostrifikacije jemal vpovšet zgolj diplome, ki posestnike pooblašajo, da v državi, v kateri so si diplomo pridobili, izvršujejo zdravniško prakso. — Ta dodatek je stopil v veljavo dne 26. t. m.

— Vinigar zopet odprt. Zimske povodnji so napravile v našem lepem Vinigarju ogromno škodo na potih in galerijah. Zveza za tujski promet v Sloveniji je z velikimi finansičnimi žrtvami ukrenila vse potrebno, da bo soteska že s 1. majem zopet dostopna občinstvu. Da se vsaj deloma pokrijejo ogromni stroški za ta popravila, se je zvišala vstopnina za letošnji 3.— Din za osebo. Vstopnice se dobijo pri vhodih v sotesko in pri Tourist-Office-u v Ljubljani. Priporočati je poset posebnost sedaj, ko so slapovi vsled obile vode nadvse veličastni.

litve. Zaupniki so poslančevu poročilo odobrili in izrekli zaupnico g. poslancu in Jugoslovanskemu klubu.

Na Trebelnem pri Mokronogu je bil dne 27. t. m. veličasten javen shod, na katerem je govoril g. Zužek, tajnik JDZ. Njegovim izvajanjem so popolnoma pritrdjevali tudi nasprotniki. Nihče ni niti z besedo ugovarjal. Ta shod je bil najlepša priča, da ljudstvo razumeva delo SLS in njenih poslancev v dolgotrajnem boju za avtonomijo, pa naj si prizadeane nasprotno časopisje, kar si hoče.

Ostali shodi in sestanki. Dobili smo še poročila o sestankih zaupnikov v Kranjski gori, kjer je poročal prof. Remec o političnem položaju, o sestanku v Škofji Loki, kjer je pod predsedstvom g. Sušnika zaupnikom natančno razložil sedanjo situacijo dr. Mohorič, dalje o sestanku za sodni okraj Kamnik v Kamniškem domu, kjer je govoril poslanec Strein in sestanek v Višnji gori, na katerem je poročal tajnik stranke. Poslanec Brodar je imel v nedeljo po jutranji sv. maši shod na Šenturški gori ob obilni udeležbi. Popoldne je poročal svojim volilcem v Cerkljah pri Kranju. — V Kranju se je vršil v ponedeljek 28. t. m. sestanek zaupnikov SLS, ki so se ga udeležili odposlanci vseh občin kranjskega sodnega okraja in na katerem sta poročala poslanec Brodar in tajnik stranke. — Na vseh teh shodih se je odobrila taktika Jugoslovanskega kluba. Njegovemu načelniku dr. Korošcu in vsem poslancem SLS je bilo povsod soglasno izrečeno popolno zaupanje. Ti sestanki so pokazali, kako nespametno je upanje naših nasprotnikov, da bi naše ljudstvo ne znalo vztrajati v borbi za avtonomijo Slovenije.

Prvo majnikovo nedeljo

VSI na Šmarno goro na orlovski TABORI!

Dnevne novice.

— Prvi roj. Ljubljanski čebelar g. Ivan Elzner, ki ima svoje čebele v Kresnicah na paši, je imel dne 28. aprila svoj prvi roj, kar je po tako dolgi zimi, kakor je bila letošnja, nekaj izrednega, saj so še po normalnih zimah aprilski roji pri nas redki. Roj je ogrebel kresniški župnik gospod Dolinar.

— Dopusti v poštni službi. Poštni in brzojavni minister je pooblastil I. generalnega ravnatelja, odnosno njegovega namestnika: 1. da sme uradnikom in ostalim uslužbencem ministrstva in oblastnim ravnateljem dovoljevati dopuste za zasebne posle do največ 15 dni v koledarskem letu; 2. da sme uradnikom in ostalim uslužbencem ministrstva ter oblastnim ravnateljem dovoljevati v koledarskem letu do 3 mesece dopusta za zdravljenje v kopališčih in drugih zdraviliščih kakor tudi za okrepitev zdravja (rekonvalescenca) po bolezni; 3. da sme uradnikom in ostalim uslužbencem pri poštnem ravnanstvu in v vseh poštinih in brzojavnih uradih dovoljevati za zasebne posle dopuste, ki so daljši ko 10, pa ne več ko 30 dni v koledarskem letu; 4. da sme uradnikom in ostalim uslužbencem pri poštnih ravnateljih in v vseh poštinih in brzojavnih uradih dovoljevati dopuste, daljše od 1 meseca, a najvišje do 3 mesece za zdravljenje v kopališčih in drugih zdraviliščih kakor tudi za rekonvalescenca po bolezni. II. Poštni ravnatelji, odnosno njih namestniki so pooblašeni: 1. da smejo uradnikom in ostalim uslužbencem pri ravnanstvu in v onih poštinih in brzojavnih uradih svojega področja dovoljevati za zasebne posle kvečjemu 10 dni dopusta v koledarskem letu; 2. da smejo temu osebu dovoljevati v koledarskem letu največ do 1 meseca dopusta za zdravljenje v kopališčih in drugih zdraviliščih kakor tudi za rekonvalescenca po bolezni. III. Poštari (načelniki pošt) so pooblašeni, da smejo v nujnih slučajih dovoljevati podrejenemu osebu do 3 dni dopusta v koledarskem letu kakor tudi za slučaj bolezni ali smrti v družini ali sorodstvu. O teh dopustih mora poštar nemudoma obvestiti ravnateljstvo; ravnateljstvo pa poroča v mesečnem poročilu ministrstvu. Minister dovoljuje dopuste za potovanje v inozemstvo, kakor tudi take dopuste, ki presegajo pooblastilo generalnega ravnatelja.

— Katero ležarino je dolžan plačati prejemnik poštnega paketa. Po pravilniku za notranjo pošto službo I. del, člen 61, točka VIII, je dolžan prejemnik paketa plačati ležarino samo za tiste dni, katere paket po krivdi naslovnika na pošti predolgo leži. — Ako poštni uradnik pošiljatelju prepozno sporoči, da je njegov paket na naslovni pošti iz tega ali onega vzroka nevročljiv, ali če ga po prejetem pošiljateljevem odgovoru prepozno vrne, mora poštni uradnik sam poravnati ležarino za tiste dni, katere je paket na pošti ležal po uradniški krivdi.

— Semenij v Strugah je prestavljen letos na 8. maja t. l. Kupci in prodajalci se vabijo. — **Dražba lovišča.** Pri podpisnem okrajnem glavarstvu se bo vršila dražba lovišč občin Kamnagorica, Lancovo in Ribno za dobo štirih let in enajst mesecev, t. j. za čas od 1. julija 1924 do 31. maja 1929 v sredo, dne 21. maja t. l. s pričetkom ob 10. uri popoldne in sestankom v uradnih prostorih podpisane okrajnega glavarstva. — **Dražbeni pogoji** so tuaradno na vpogled med uradnimi urami. — Okrajno glavarstvo Radovljica.

— Razpisane službe. Inspektor ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani razpisuje 7 mest srezkih desinfektorjev za srezo Brežice, Črnomelj, Konjice, Kranj, Litija, Ljubljana, Novo mesto, Prošnje, opremljene z vsemi dokumenti, je vlagati istotam do 15. maja 1924. Dalje je razpisano mesto računovodje in lekarnarja. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

Prekmurje.

Inspektorja v M. Soboti. Pred kratkim je posetil tuk. okrajno glavarstvo dr. Milorad Vlaškalin, inspektor ministrstva notranjih zadev. Prišel se je informirati radi bližajočih se pogajanj z Ogrsko o potrebah Prekmurja. Razen konference z okrajnim glavarjem ni posetil nikogar drugega kakor — župite in stranke — gerenta dr. Ščemenca, s katerim se je zadržal v razgovoru v blaženi mažarsčini dalje časa. Gospod glavar — kaj pomeni to?

Požarji v Prekmurju. V tem mesecu je bilo v Prekmurju precej požarov in sicer v Vučji gomili, Zakoveh, Šaloveh in Panoveh. Ker so posestniki zavarovani le malenkostno, je škoda občutna. Kako so nastali ti številni požari, še ni dognano.

Demokratska stranka je v Puconcih priredila nedavno svoj shod, na katerem je tudi govoril sodni svetnik in vodja soboškega sodišča g. Kovča. Hm, hm!

Rjavi hrošči so se usuli na poganjajoče dreve in cvetje v Prekmurju kakor nekdanji egiptovske kobilice in grozijo vse uničiti. Ob lastni ukrenili nobenih mer. Potrebno bi bilo ukreniti nekaj vsaj v zadnjem momentu, da po sadjereji tako slovito Prekmurje ne bo to leto popolnoma opustošeno.

Setve zelo lepo kažejo. Vsled visokega in dolgo ležečega snega je na spomlad bilo nekaj gulega žita in pšenice, a so se te vrzeli že popolnoma zarastle ter je upanje, ako ne bo kakih elementarnih nezdod, da bo letos pri nas izredno dobra letina.

Pred- in povelikonočni sejmi v Beltincih, Dolnji Lendavi in Turnišču so bili izredno dobro obiskani. Osobito prigon živine je bil zelo velik, ter so se prodajali lepi bikli, nad 500 kg težki, po 12—13 dinarjev za kg žive teže.

Za »Martinišče« se pridno nabira. G. poslanec Klekl je samo med ministri in poslanci v Belgradu nabral 12.000 dinarjev.

Novo zvonove si počasi nabavljajo vse cerkve in kaple v Prekmurju. Na velikonočni ponedeljek so svečano blagoslovili pri Sv. Sebastijanu dva velika nova zvana, isti dan tudi v Bakračah enega za tamošnjo kapelo. Posebno svečano se pa je izvršila slovesnost blagoslovljenja treh novih zvonov za črenosovske cerkev preteklo nedeljo, 27. t. m. Zvonove, ki tehtajo čez 30 meterskih stotov, je ob številni asistenci in navzočnosti več tisoč naroda blagoslovil g. dekan in č. kanonik Florjan Straus iz Dolnje Lendave.

Občinski volitev v Prekmurju še vedno nočejo razpisati, četudi v večini občin že nad deset let ni bilo volitev. Veliki župan mariborski, ki je sicer našel čas za potovanje v Medžimurje, nikakor noče priti v Prekmurje, da bi mu ljudstvo moglo potožiti svoje nevolje. Mogoče, da se g. vel. župan boji naših slabih prekmurskih cest ali pa ogromnega kupa pritožb, ki jih bo moral s seboj nesti v Maribor in Belgrad.

Štajerske novice.

Š izredna slovesnost v mariborski moški kaznilnici. Dne 14. aprila je mariborski škof dr. Karlin obiskal tukajšnjo kaznilnico. Imel je v okrašenih kaznilniški kapeli cerkveni nagovor, sv. mašo in velikonočno sv. obhajilo. Slavnosti so prisostvovali kaznilnični uradniki in katoliški kaznenci. Obisk cerkvenega dostojanstvenika, kakor tudi njegov cerkveni nagovor je napravil na vse globok vtis in je bil mnogim kaznjencem v veliko tolažbo in spodbudo. Vladika si je pogledal razne ubikacije in našel za vsakega kaznenca primerno očetovsko nadpastirsko besedo.

Š Posnemanka vredno. G. župnik Volčič je zapustil mariborski kaznilnici 52 zvezkov knjig. To je nov lep dokaz, kako blaga duša je bil blagopokojni g. Volčič, ki se je spomnil pri sestavi svoje oporoke celo onih, kateri so v življenju hudo zabredli in katerih se svet ne spominja rad. Kakne neizmerne vrednosti je pa, da se ravno takim pomaga, da se vrnejo na pravo pot, je ravno blagi pokojnik dobro razumel in upošteval. Dobro čtivo je velik pripomoček za poboľjšanje človeka. Hvalevredno bi bilo, ko bi plemeniti darovatelj našel več posnemalcev, kateri bi sledili njegovemu zgledu in bi tako storili mnogo dobrega na karitativnem polju in pripomogli, da bi marsikateri, ki je v življenju globoko padel, zopet postal koristen član človeške družbe.

Š Razpisana pošta. Razpisano je mesto poštnega odpravnika v Bizeljskem.

Primorske novice.

p Zlato poroko sta obhajala 29. t. mes. Tomaž in Antonija Mrevlje, veleposestnika v Sv. Križu. Uglednima in spoštovanima jubilatoma naše iskrene čestitke!

Poravnajte naročnine!

Ljubljanske novice.

Ij Poravnava. Poroča se nam, da se je sklenila med načelstvi JDS in NNS glede ljubljanskega mandata poravnava v tem smislu, da prof. Reisner prepusti ljubljanski mandat namestniku dr. Ravniharju. Profesor Reisner postane ravatelj srednje tehnične šole v Ljubljani, dr. Ravnihar stopi v radikalni klub. Poslanec Reisner si je preskrbel pravočasno udobno mesto namesto poslanskega mandata, klub samostojnih demokratov izgubi enega člana.

Ij Dr. Žerjav odpotuje, kakor izvemo, v Belgrad, da izposluje g. Pribičeviću volivni mandat ter razpusti ljubljanski občinski svet in odstavi sedanjega velikega župana.

Ij Ljubljanske brivnice dne 1. maja. Dne 1. maja t. l. ostanejo brivnice v Ljubljani ves dan zaprte.

Ij Mestna hranilnica ljubljanska 1. maja ne uraduje.

Ij Gremij trgovcev v Ljubljani naznanja, da bodo trgovine v četrtek dne 1. maja 1924 odprte.

Ij Umrli so v Ljubljani: Anton Poje, delavec-hiralec, 25 let. — Fran Kristan, delavec, 69 let. — Marjan Milohojca, sin umirovljenega finančnega nadsvetnika, 18 let.

Ij Rdeči križ. Opozarjamo, da bo ustanovni občni zbor Ljubljanskega Oblastnega odbora društva Rdečega križa SHS v ponedeljek, dne 5. majnika t. l. ob 6. uri popoldne v Mestnem domu.

Ij Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 20. do 26. t. m. so bili v Ljubljani naznanjeni 3 slučajji dušiljivega kašlja.

Ij Novo krojaško delavnico otvori s 1. majem g. Ante Prezeli na Gosposvetski cesti 16.

Ij Tedenski zdravstveni izkaz. Od 20. do 26. aprila 1924 je bilo v Ljubljani rojenih 30 in 1 mrtvorojen, naknadno prijavljeni rojstvi 2; umrlo je v tem času 23 oseb, od tega 9 tujcev, naknadno prijavljena smrtna slučajja 2. Vzrok smrti v 2 slučajjih življenjska slabost, v 3 jetika, v 4 pljučnica, v 1 zastrupljenje rane, v 1 možganska kap, v 3 srčna hi-

ba, bolezni žilja, v 1 rak, ostalo drugi naravni smrtni vzroki.

Naval stekline v Slovenijo.

Med množične grde in nevarne posledice svetovne vojne moramo šteti tudi silno širjenje ljudem in živalim izredno nevarne bolezni stekline (lyssa), posebno med pasjim in mačjim plemenom.

Iz daljnih krajev Azije in Rusije gre uže dolga leta silen tok označene bolezni preko evropskih pokrajin in sedaj pljuska val uže dalj časa tudi preko naše ožje domovine. Dan za dnevom se pojavljajo množični slučajji posebno pasje stekline. Padle so že človeške žrtve in neizštevilo številno psov, mačk in tudi drugih domačih živali je poginilo oziroma bilo pokončanih. In vendar se neprestano pojavljajo po raznih krajih Slovenije novi slučajji in stroški rastejo uže v visoke milijonske vsote, katere mora plačevati drž. blagajna in prizadete občine, ki morajo skrbeti za zdravljenje ljudi in zatiranje bolezni. Obilastva se trudijo, da bi zajezila ta nesrečni tok, a prebivalstvo je večinoma brezbrizno in ne upošteva izdanih varnostnih naredb. In to je glavni vzrok veliki obsežnosti nevarne, nalezljive bolezni stekline. Vsa javnost naj bi sodelovala, pa bi bilo kmalu boljše. Preziranje in celo trmoglavost nasprotovanje od strani lastnikov psov in splošna nebriznost pa z vso silo pospešuje že itak veliko nesrečo, katere ne bo preje konec, dokler vsi skupno ne podvzamemo boj proti tej strašni kugi.

Vsi, prav vsi — od vsakega posameznika, od županstev in varnostnih organov ter veterinarjev do političnih in sodnih oblasti, bi morali storiti svojo dolžnost, pa bi se kmalu pokazale dobre posledice. Prazno zabavljanje pa ne bo nič pomagalo, ker steklina ni bolezen, ki nastane sama od sebe, ampak je kuga, katere strup se širi izključno le po ugrizu steklih živali. Zato bi se dala ta bolezen hitro zatreti, ako bi se povsod in vestno izpolnjevale izdane veterinarske odredbe glede zapore (kontumaca) psov in mačk. Pozor tedaj na brezbrizneže, ki povzročajo nevarnost za človeško in živalsko zdravje in življenje. — Vet. nadzornik H. Turk.

Gospodarstvo.

Gibanje cen.

Belgrajski tednik »Privredni pregled« prinaša indeksne številke o gibanju cen v veletrgovini tekom prvega tromesečja tek. leta. Če vzamemo nivo predvojnih cen kot 100, je znašal nivo v marcu mesecu letos 2040, kar pomeni, da so sedanje cene v vltgovini dvajsetkrat višje v primeri s predvojnimi časom ali da so narasle od predvojnega časa do marca meseca letos skupaj vzeto za 1940 odstot. V naslednjem prinašamo indeksne številke o gibanju cen v veletrgovini tekom prvih treh mesecev tek. leta. V januarju leta 1923. je bila indeksna številka 2098, v januarju letos pa 2034, v februarju 2101 in v marcu 2041. Že ti podatki nam povedo, da so cene v teku enega leta prav malo, komaj za spoznanje popustile, čeprav se je med tem vrednost dinarja dvignila za ca. 20 odstotkov.

Tudi porast dinarja v februarju mesecu letos ni vplivala na splošno ponižanje cen. Dejstvo je, da se cene bolj hitro prilagodevajo padajoči vrednosti dinarja, med tem ko povišanje vrednosti dinarja ne sledi odgovarjajoče znižanje cen saj importnih produktov. Enostavno povedano: ko dinar pada, cene takoj gredo v višino in ponavadi še hitreje kakor dinarski kurz; nasprotno pa če dinar raste, cene zelo počasi padajo, če se sploh začnejo nižati.

Dvig dinarja je imel kakor bo razvidno iz sledečih števil, vpliv največ na cene kolonijalnega blaga, živine in industrijskih proizvodov.

Prva skupina blaga — poljedelski produkti — izkazuje sledeče gibanje: v januarju 2295, v februarju 2358, v marcu 2433; druga skupina — živina in produkti — v januarju 2626, v febr. 2888, v marcu 2479; tretja skupina — sadje in produkti iz njega — v jan. 910, v febr. 994, v marcu 1005; četrta skupina — stavbeni material — v jan. 2062, v febr. isto, v marcu 2092; peta skupina — kolonijalno blago — v jan. 1667, v febr. 1685, v marcu 1709; šesta skupina — industrijski produkti — v jan. 2647, v febr. 2618, v marcu 2523.

Pri teh številkah je treba upoštevati, da so cene nekaterim predmetom na svetovnem tržišču narasle in so radi tega tudi pri nas višje, čeprav so se ravnale po porastu dinarja. To velja predvsem za kolonijalno blago.

Orjaške električne naprave na Sardiniji.

Zadnje dni aprila so na Sardiniji v bližini mesta Cagliari ob kraljevi navzočnosti slovesno inavgurirali eno največjih električnih naprav na svetu. Je to bazen na reki Tirsu, sestojč iz jez, ki je zgrajen v lokih iz armiranega cementa in podprt s 70 m visokimi zidanimi stebri. Jez zbira vodo iz bazena, obsegajočega nad 12.000 km², in tvori jezero, ki more sprejeti 460 milijonov kubičnih metrov vode. Na ta način se je uravnil tek reke Tirsa, ki je ob zimskih nalivih poplavljal velik del ozemlja, okuženega po ma-

6.463.508.09 se je razdelil na ta način, da se je po dotaciji rezervnih skladov izločil znesek Din 4.500.000.— za 9 odstot. dividendo na temelju delniške glavnice Din 50.000.000 dočim se je ostanek po določitvi običajnih taktijem za upravni in za nadzorstveni svet in po dotaciji pokojninskega sklada za uradništvo, prenesel na novi račun.

Občni zbor je sklenil povišanje delniške glavnice na Din 200.000.000.— ter je obenem povodom sklepa interesne skupnosti z Banque des Pays de l'Europe Centrale pooblastil upravni svet, da določi rok in pogoje nove emisije.

Kot zaupniki Banque des Pays de l'Europe Centrale so bili izvoljeni v upravni svet gg. Markus Rottler, popredsednik in Administrateur délégué Banque des Pays de l'Europe Centrale, Emil Freund, ravatelj iste banke s sedežem na Dunaju, Henry Reuter in Henry Laporte, ravatelj iste banke v Parizu, a v nadzorni svet sta bila izvoljena gg. Andre Gouin, ravatelj v Parizu in dr. Leopold Bleyer, prokurist imenovane banke na Dunaju.

Po običnem zboru je upravni svet sklenil pristopiti emisiji nom. Din 50.000.000.— novih delnic in sicer tako, da se nom. Din 25.000.000 oziroma 250.000 novih delnic ponudi na opcijo starim delničarjem po tečaju Din 120 tel quel, in sicer v razmerju ene nove delnice na dve stari, dočim je preostalih nom. 250.000.000 Din, t. j. 250.000 novih delnic prevzela Banque des Pays de l'Europe Centrale.

Opcija na nove delnice, ki so deležne čistega dobička izza dne 1. januarja 1924, se more izvrševati v dobi med 5. in 15. majem t. l. Za uspeh te emisije je z udeležbo Banque des Pays de l'Europe Centrale ustvarjen poseben garancijski sindikat.

g Kongres trgovskih in obrtniških zbornic v Skoplju. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani prosi interese in zastopnike trgovskih, industrijskih in obrtniških organizacij, ki se nameravajo udeležiti kongresa trgovskih zbornic, ki se vrše v soboto, dne 10. in v nedeljo 11. maja t. l. v Skoplju, da prijavijo zbornici najpozneje do 8. maja svoj točen naslov, kakor tudi organizacijo, katero nameravajo na kongresu zastopati, da bi mogla zbornica pravočasno prijaviti vse udeležnike trgovsko-industrijski zbornici v Skoplju radi preskrbe prenočišča in tudi glede prireditve skupnega izleta v Solun.

g Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se naslednje firme: L. Matjan, valjni mlin, Fužine; Anton Stekar, carinsko posredništvo, Jesenice; Jos. Erzin, trgovska agentura in komisijska trgovina, Ljubljana; J. E. Gaberšček, trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti, Ljubljana; Andrija V. Jovanović, carinski posrednik, Maribor; Janko Cirman, trgovina z lesom, Medno; Ljudomil Nabergoj, carinsko posredovanje, Meža pri Dravogradu; Ivan Znidaršič, trgovina z lesom, Topol.

BORZA.

Zagreb, 29. aprila. (Sklep.) Devize: Pešta —10, Italija 358,90, London 352,50, New York 79,90, Pariz 514,25, Praga 236,10, Dunaj 11,29, Zürich 14,27, Amsterdam 30,02%.

Curib, 29. aprila. (Sklep.) Berlin 1,31%, Italija 25,12%, London 24,64, New York 562, Pariz 36,25, Praga 16,57, Dunaj 000,79%, Sofija 4,10, Belgrad 6,97%.

Iz širnega sveta.

— Angleški svetovni polet. Zadnja poročila so govorila, da letijo angleški letalci Laren, Plenderleith in Andrews ob perzijski obali. 19. aprila so šli iz Kaire in so prišli še isti dan v El Ziga ob robu puščave v Transjordaniji, drugi dan so leteli v Bagdad, nato v Basoro itd. O poletu med Kairo in El Ziga izvemo sedaj nekaj natančnega. Do Ismailije so leteli pri nočnem protivetru s povprečno hitrostjo 52 milj. Milja je 1609 metrov, torej 52 milj je 84 kilometrov. Višina 4000 čevljev; čevljev 30,48 centimetrov, 4000 čevljev je 1200 metrov. Pozneje so se dvignili na 5000 čevljev, to je 1500 metrov. Ko je veter ponehal, so leteli z brzino 63 in pozneje 67 milj, to je nad 100 kilometrov. Obmejno postajo med Egiptom in Palestino, El Ariš, so preleteli v višini 5000 čevljev; nato so se dvignili na 6000 čevljev in še višje; Jeruzalem so preleteli v višini 7500 čevljev, to je 2300 metrov. Višje ko se dvignem, manjši je odpor zraka in hitreje lahko letim. Potovanje pozneje ni nudilo nič posebno zanimivega; smer je bilo težko slediti, ker ni v puščavi nobenega vidnega znamenja. O poletu bomo še poročali.

— Italijanska vlada za italijanske misijone na Kitajskem. Italijanska vlada je nakazala za italijanske misijone na Kitajskem 10 milijonov lir, ki se izplačajo v deset letnih obrokih po 1 milijon lir.

— Egiptovska princezinja v Avstriji. Te dni se je mudila v Gradcu in na Dunaju princezinja Iffet, nečakinja egiptovskega podkralja Juada. Spremlja jo tajnik Nouredin bej in nekaj drugih dvornih oseb. V Gradcu je stanovala v hotelu Daniel. Princezinja Iffet je bila za časa vojne velika dobrotnica ranjencev, vdov in sirot ter posebno tudi Avstrijcev v Carigradu. Cesar Franc Jožef jo je odlikoval z višjim redom.

— Človeške kosti kot gnojilo. V grške vode je te dni prispelo iz Smirne več tovornih parnikov, ki so bili naloženi s človeškimi kostmi pod označbo gnojila. Kosti so pobrali po maloazijskih bojiščih. Ali ni to izkoriščanje ubogih ljudi, ki so morali pustiti svoje kosti na bojnem polju za tuje interese, še po smrti — vendarle prosramolno za dvajseti vek?

POTOVANJE OKOLI SVETA V 80 SEKUNDAH.

To bliskovito potovanje je napravilo poročilo, ki ga je poslal preteklo sredo angleški kralj vsem delom velikebritanske države. Pri-

g Izbrisali iz trgovskega registra. Izbrisale so se nastopne firme: Emilija Trelec, trgovina z mešanim blagom, Dolenji Logatec; I. Kaffez, trgovina z mešanim blagom, Kočevje; Ivan Krošelj, trgovina z mešanim blagom, Moste pri Ljubljani.

g Vpisi v zadrudni register. Vpisala se je nastopna zadruga: Hranilnica in posejilnica v Kresnicah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

g Obnova trgovine v Srbiji. V letih 1910, 1920, 1921, 1922 in 1923 se je na teritoriju Srbije iz leta 1912 otvorilo ali obnovilo starih, okoli 13.000 trgovin. Od tega odpade na Belgrad 350, na ostala mesta in mesteca okoli 8000 in na vasi 1500. Najštevilnejše je bilo povečanje l. 1922, potem pridejo po vrsti leta 1920, 1923, 1919, a najmanj je bilo v l. 1921.

g Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Po izkazu Narodne banke z dne 22. t. m. smo imeli za 5.549.600.000 papirnatega denarja v prometu.

g Kolonijalni trg. Na zagrebškem kolonijalnem trgu notirajo sledeče cene: sladkor v kockah 20,25, kristalni sladkor 18 Din, kava Rio navadna 36,75 Din, Rio prima 38 Din, Rio fini 39 Din, ekstra Rio 40 Din, Santos superior 42 Din, Salvador 65 Din, Portorico fini 72 Din; riž Splendor 9, Japan Glace 3 A 6,75 Din, Burma prima 7,75 Din; ameriška mast po 25 kg 27 Din, ameriška mast v sodčkih po 50 kg 27 Din; namizno olje 25,75 Din.

g S tržišča jaje. Kakor poročajo, sta Ogrska in Romunija prepovedali izvoz jajc. Ekspert iz Rusije še ni organiziran in zato se je pojavilo na inozemskih trgih veliko povpraševanje po jugoslovanskem blagu. — Po programu rusov se bo izvozilo v sezoni 1923-1924 iz Rusije 83.000 ton jajc. To je pričakovati po dosedanjih rezultatih in dovoz ruskih jajc bo vplival tudi na višino cen po svetovno važnejših tržiščih.

g Produkcija tobaka. Kakor javlja monopolna uprava, bo letos površina, posejana s tobakom, znatno večja od lanske, ker se je prijavilo mnogo novih sadilcev, posebno v južni Srbiji.

g Uspeh milanskega velesejma. Na letošnjem milanskem velesejmu je bilo sklenjenih kupčij za približno 850 milijonov lir, t. j. za 150 milijonov več nego lani. Višek odpade v glavnem na korist avtomobilski industriji in produkciji vina. Velesejem je obiskalo dnevno povprečno 18.000 oseb.

Zagreb, 29. aprila. (Sklep.) Devize: Pešta —10, Italija 358,90, London 352,50, New York 79,90, Pariz 514,25, Praga 236,10, Dunaj 11,29, Zürich 14,27, Amsterdam 30,02%.

Curib, 29. aprila. (Sklep.) Berlin 1,31%, Italija 25,12%, London 24,64, New York 562, Pariz 36,25, Praga 16,57, Dunaj 000,79%, Sofija 4,10, Belgrad 6,97%.

Ča nam o višini sedanje tehnike. V sredo so otvorili velebritansko razstavo v Wembleyu (v Londonu), o koji otvoritvi smo v »Slov.« že poročali. Ob 11. uri 49 minut 35 sekund je naznanil grom topov otvoritev razstave in tedaj je brzojavil uradnik v Wembleyu glavnemu londonskemu brzojavnemu uradu: »V tem trenutku sem otvoril britansko državno razstavo. Jurij, kralj in cesar.« V vsem ogromnem imperiju so imeli že vse poskrbljeno, da je bil brzojav pripravljen in zveza zagotovljena. Od glavnega brzojavnega urada je šla brzojavka preko polotoka Cornwall na otok Fayal (Azori) odtod na Novo Foundlandijo in Novo Škotsko v Severni Ameriki. Brž čez ameriški kontinent in nato od otoka do otoka v Pacifiku do Sydneya v Avstraliji. Tisoče milj brzi nato pošiljka po dnu morja do Kapškega mesta v Južni Afriki. Od tam je šla brzojavka čez otoka Sv. Helena in Ascension nazaj v London in Wembley. Ura uradnikova ob aparatu kaže 11. uro 50 min. 55 sek., ko pride brzojavka nazaj. Poteklo je bilo torej natančno 80 sekund, odkar je bila nastopila potovanje okoli sveta; in sicer samo na angleških tleh. Kopijo telegrama so nesli takoj kralju, policijski uradnik in vojak o delu prinašalca pot, kralj je stal še ravno tako pod baldahinom, kakor pri oddaji telegrama. Pot brzojavke cenijo na 50.000 milj = 80.000 kilometrov, a pot brzojavke ni šla naravnost okoli, temveč je peljala sem in tja. To je rekord v modernem telegrafiranju. Razstava sama je bila na dan otvoritve izborna obiskana, okoli 150.000 je bilo posetnikov. Občudovali so zlasti predmete iz prekomorskih dežel. Prometno vprašanje so sijajno rešili, nikjer ni bilo opaziti nobenega zastoja.

PROTI SPALNI BOLEZNI V NEMSKIH KOLONIJAH.

»Wirtschaftsdienst« št. 2 iz l. 1924. piše, da je ključ tropične Afrike v nemških rokah. Pravi bič tropičnih pokrajin je muha ce-ce, ki ugonobi koptino živino in torej onemogoči vsak poljedelski napredek. Brez konja in vola si mora pomagati zamorec z motiko in lopato. Slabo prekopano polje je vsled pomanjkanja gnoja nekoliko rodovitno le zaradi pepela sežgane gozda in gromovja. Po štirih do šestih letih zapusti zamorec obdelano grudo in se preseli naprej v pragozd, kjer bo zopet posekal in zažgal les ter si postavil kako kolibo. Zamorec torej ostane napol nomad.

Osrednja Afrika pa se počasi izpreminja v sežgano nerodovito puščavo. V deželi muhe ce-ce ostane prebivalstvo vsled odsotnosti živine brez mleka in mesa. Umira tudi nebroj dojenčkov, katerih hranijo s kašo iz moke ali pa enostavno s sirovo moko. Ponekod doji mati otroka tri do štiri leta, in to zelo zadržuje normalno napredovanje števila prebivalcev.

Premagati muho ce-ce in omogočiti vzdrževanje krave in konja pomenilo bi torej ustvariti za te velikanske dežele pogoje za novo življenje. Novo sredstvo, ki so ga iznajdli v hamburškem inštitutu za morsko in tropično medicino, se imenuje »Bayer 205« in ugonobi bacile spalne bolezni v človeškem telesu, ne da bi škodovalo bolniku. Misli se, da omogoči nadaljnjo izpreminjanje zdravila isto tudi za bolezni ce-ce, na kateri trpi živina. Tisoče ljudi, ki umirajo letno vsled spalne bolezni, bodo torej lahko rešeni. Uspešna borba proti muhi ce-ce pomeni za Afriko pravo revolucijo. Znani biolog univerze v Oxfordu Haksley je rekel: »da bo ta iznajdba pomenila za antanto v denarnem oziru več, nego cela prvotno zahtevana reparacijska svota«.

Novo zdravilo je uradna skrivnost. Nemci tpaajo, da ne bo vlada izdala dragoceno skrivnost za denarno odškodnino, temveč bo zahtevala povrnitev kolonij.

Iz sovjetske Rusije.

BODOČNOST RUSKE CERKVE.

V zadnji marčevi številki londonskega »Slavonic Review« je objavljen tudi članek S. Bulgakova »Stara in nova«, v katerem hoče znani pisatelj ugeniti bodoča pota ruske cerkve. Sklepi Bulgakova so posebno zanimivi, ker jih najdemo pri pisatelju izrazito verskega prepričanja. Ruska revolucija ni bila slučajna usodna nesreča, temveč velik korak na poti poglobljenja narodne samozvesti, bila je težka izkušnja, ki je oprostila do zdaj zaslužnjene moči. Razen demagogije in slepe jeze so delovale tudi druge moči in baš iz njih izvira nepremagljivost revolucije. Smatrati boljševidski preobrat kot slučajnost, posrečeno nakano Ludendorfovega generalnega štaba, bi pomenilo zavzeti nazadnjaško stališče. V marsikaterem oziru bi se bila Rusija lahko izognila revoluciji, toda to se ni zgodilo in preteklost se ne vrne. Če ni prinesla revolucija s seboj nič dobrega, je vendar izpremenila ljudsko samozavest. Rusko ljudstvo, dasi zasluženo po komunistih, se je navadilo smatrati sebe kot pravega lastnika ruske zemlje. Naj obstoji zdaj ta zavest le nominalno, vendar vsebuje samstvo boljše bodočnosti za cerkev. V težkih razburkanih letih se je oprostila ruska cerkev varuštva absolutnega carja, ki jo je tlačilo dolga stoletja in si s tem zopet pridobila izgubljeno notranjo moč. Cerkev je postala narodna in uspeva kljub preganjanju sovjetske vlade. To pomlajenje cerkve je obenem znak preporeda narodne samozvesti, kateri je otvorila revolucija nova pota. Kakor vidimo, postaja pri prof. Bulgakovu versko vprašanje obenem vprašanje pomlajenja Rusije.

SOVJETSKI STANOVANJSKI RED.

Vse velike hiše so državna last. Če niso v hiši nameščeni državni uradi, je izročena v upravo dotičnemu mestu, katero tudi imenuje oskrbnika. Manjše hiše in vile so se dale v doživljenski najem, toda zdaj je preklicala vlada to odredbo in omejila rok najema na 12 let. Manj premožni sloji pogosto niso v stanju skleniti te pogodbe, ker s mora najemnik zavezati temeljito popraviti hišo in izdati v to svrhu do 50 odstot. njene vredno-

sti. Hiše, posebno strehe, so večinoma v slabem stanju.

Vsaka hiša ima volilni glas v zborovanju najemnikov, t. z. kombed (komitee bednote t. j. revežev) za eno leto. Predsednik komiteja je po mestu imenovani hišni upravitelj. Trgovci, obrtniki, učitelji, umetniki, igralci in sl. so izključeni od teh sej in sploh ne glasujejo. Vodja stanovanjskega oddelka mestne uprave, ki osebno ali po svojih pooblaščenih nadzoruje potek volitev, skrbi, da se izvolijo v domačo upravo samo proletari. Vsled tega pridejo do veljave komunisti ali pa — če jih ni — tudi navadni delavci, tudi v velikomestnih hišah, kjer bivajo večinoma zastopniki inteligentnih poklicev. V slučaju, da se vendar izvoli med 2—5 člani domače uprave inteligent, ima stanovanjski odsek pravico, nadomestiti ga z drugo osebo po svojem preudarku.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

»Epični arhaizem Ivana Meštrovića«.

Pod tem naslovom je najuglednejši kritik južne Amerike, José Leon Pagano, napisal v »La Nación« v Buenos Airesu obširno oceno Meštrovićeve umetnosti, ki jo je zagreblski »Obzor« posnel v svoji letošnji 67. številki. Zanimivo je predvsem, kako povdarja zastopnik mondene in hiperkulturne, moderne Južne Amerike v prvi vrsti barbarstvo in arhaizem Meštrovićeve umetnosti.

Seveda ga pri tem v prvi vrsti zanima Meštrovićevo mladost in vsa naravnost mitična povest njegove poti do umetnosti. To pot tudi s poetičnim zanosom opisuje. Sentimentalna bajka — pravi — ki je od Giotta do Goye iz pastirjev delala tvorco lepote, je v tem stvaritelju čudes postala živa resnica. V petnajstem letu svoje starosti je še pasel ovce po planinah svoje rojstne Dalmacije, v dvajsetem letu je bil že slaven. Danes ima komaj 38 let in že je poglavar cele šole. Malo umetnikov je imelo večji vpliv ko on na umetnost svoje dobe, nobeden ga ni dosegel s tako brzino. Vsa moderna skulpturalna umetnost, v kolikor se nagiblje k arhaizmu, jasno ali bolj tiho priznava gibalno silo tega obnovitelja barbara. Njegovi učenci in — zavodni in nezavodni — nasledniki in epigoni se nahajajo že po vseh delih sveta. Po Ivanu Meštroviću je prišla Jugoslavija do nekeke hegemonije na polju estetike. Pesem sama se oglašja pred tem pastirjem, ki danes vodi kipa-rije kakor je svoje dni pasel ovce, njegovega vpliva ne morejo utiti niti velika središča stoletne kulture. Njegova domovina, bedna, žalostna in pogažena, ki je morala celo doživeti, da so jo smešili kot »mračno pokrajino Avstrije«, se je iznenada vzdignila in odkrila svojo moč v kraljestvu umetnosti in sedaj gošpoduje tudi ona, toda s skromno veličino gošpada, ki osvaja, a ne tlači.

Bili so časi, ko se je zdelo, da bo vse kiparstvo šlo za Rodinom in da bo po tej poti krenil tudi Meštrović. Rodinova osebnost je prodrla v estetiko in spremenila takratno skulpturo, tako da se je zdelo, da bo za seboj zapustila globoko in široko brazdo, po kateri bodo hodili njegovi nasledniki. Namah pa se je vsa receptivnost spremenila in ž njo vred tudi estetični »Credo«. Rodin je brez učenec, brez naslednikov, niti med Francozi jih nima. Mlada umetnost upira svoje oči v drugačne ideale. Drhteči val, ki ga je vžvalovil stari stvarnik »Korakajočega moža«, je uplahlil in zapustil v praznini samo slabe odzive.

Člani hišne uprave so veliki gospodje, ker sovjetski zakon ne pozna enotne najemnine. Medtem ko plača dljak ali delavec samo 10 zlatih kopejk za 1 meter stanovanjskega prostora, stane isti prostor trgovca ali obrtnika že 10 zlatih rubljev letno. O premoženju in plačilnem razredu sklepa edino domača uprava. Višje instance sploh ni. Zaraditega morajo osebe, ki se peljejo včasih z izvoščekom, iztopiti vsaj 2—3 ulice daleč od svoje hiše, ker drugače bi lahko sklepala hišna uprava, da je postal dotičnik bogat in mu zvišala stanarino. Neznosno je tudi stalno vohunstvo hišnika, služkinj in tudi sosedov, ki redno poročajo hišni upravi, kako dotičnik živi, kje in kaj kosi, kako pogosto sprejema obiske itd. Cel ti sistem obstoji na zahtevu osrednje vlade. Njeno načelo je, da se morajo vse stanovanjske hiše upravljati po komunistih.

To praznino je razbila velikanska moč, ki prihaja s planin in začudenji Evropi odkriva umetnost polno resničnosti, vso zgrajeno iz arhaizmov. V tem ni nobenega nasprotstva: starinske forme se izkopavajo zato, da kažejo vzvišene stvari mlajšim pokoljenjem, v katerih še živi vroča ljubezen do starinskih kultov. Njegovo delo je moralo imeti dve bistveni vrline: ostati aktualno in zbuhati trajne občutke, toda ne občutke samo kakšne kaste, ampak celega naroda. On sam je ustvaril delo, ki uspe včasih celim narodom šele tedaj, kadar doseže njih občutje stopnjo popolne enovitosti, kadar se po vseh kastah kakšnega naroda oglašja popolnoma enako. Že to dejstvo samo po sebi, da je zasnoval nekaj tako silnega, je pravi čudež. V takih razmerah v besedi »ustvarjati« ni samo izraz relativnosti, tembolj čudovite so obenem tudi razmere, ki delajo, da je ta slučaj naravnost singularen. Ivan Meštrović snuje in ustvarja kakor da je ena volja, oborožena z drugimi voljami, ki so pripravljene, da se izlijejo v zasnovano delo. To delo ne more ostati okrnjeno, ker ga oživlja in navdihuje skupno hrepenenje v veri vseh zavesti. Na ta način so izvršila svoja orjaška dela prvotne civilizacije, ki so stavile tempelje, dokler je vera vodila narodovo življenje. Tudi zato je Meštrović obrnil svoje oči, oči človeka brez madeža, k primitivnim narodom. Vzhod se mu je zbleščal preko Asircev, toda tudi svečeniško razkošje Egiptčanov je občutil v popolni sugestivnosti anonimnega rituala. Posebno pa so ga zanimala umetnost, ki skrivajo osebnost v kolektivni duši, ker je opazil, da se močnejše držijo onih plemen, ki so jih ustvarila. Tako je n. pr. poezija južnih Slovanov, narodna in anonimna, kakor da je ni zapel poedinec ali zbor pesnikov, ampak celokupni narod, ki poje in se opaja v misterijih njenih zvokov že tisoč let. Neosebna umetnost je enodušna umetnost. Ona se ne klanja kakemu posameznemu umetniku niti določam kakšne šole v nasprotju z drugimi šolami iste dobe. Zato se govori o asirski umetnosti, ali o egiptovski, ne da bi se kedaj imenovalo ime kakšnega umetnika. Tako kiparstvo onih časov ne oživlja spomina na kekega umetnika, ampak na civilizacijo, ki ga je ustvarila, na splošne ideje one dobe, na stopnjo njene kulture, na nje religijo in njen »Credo«.

To so splošni elementi, ki jih utelešuje Meštrović v svojih mitografskih perzonifikacijah, posebno pa, kadar modelira kraljeviča Marka. Idejna vsebina njegovega dela ustvarja stil, ki ga definira in po njem se vrača fantazija v čase barbarske veličastnosti. Starinski herojem in konceptom so primerne

samo oblike starinskega stila, posebno tedaj, kadar so te perzonifikacije po svoji naravi junaške ali legendarne. Značaj tega stila je ravno v tem, da posili prirodne oblike, jih koncentrira in prisili do največjega izraza in največje moči. Glas mora zveneti z močjo viharja misterija. Michelangelo je isto dosegel z medicjskimi simboli, ki so nekeke štiri kardinalne točke umetnosti renesance.

Kje se naj iščejo vzorci za gigantske perzonifikacije? Brez dvoma ne v objektivnem svetu. Skozi temo vekov so zasvetili Rodinu, sedaj pa jih je enako našel človek popolnoma drugačnih časov in drugačne krvi. Zaman je vse iskanje avstrijsko-nemških vplivov, ali citiranje imen kakor Lederer in Metzner. Meštrovićeve ideacije niso vtelešene »kolosalnost«. V njih je veličanstvenost, toda krilata, ki diha z dihom zemlje in svetlostjo obnovljene žrtve. Njegov arhaizem ne zahteva posebnega stila, posebne forme, njegov pomen je intimen in globok. On je genialna poteza, samoumevna in najprimernejša za filozofsko vsebino njegove umetnosti, ki se ni mogla omejiti, na normalne oblike prirode, naporabne za vsakega kiparja, ki hoče pokazati telesno obliko kekega nadčloveškega bitja. Oblike se ne menjajo od Fidija do Michelangela, to dokazujejo že primera Zena in Mojzesa. Pri Meštroviću se enako elementi človeškega organizma dvigajo v kategorijo duha teh arhitektur. Njegovi junaki so bogovi, ki so bili ljudje. Ljudje so po svojih dobrih delih, po svoji ljubezni do človeka, ki ga še nadalje varujejo. Stoletna tradicija je njihov kult vedno bolj povišala, tako da je junak dosegel idealno obliko, ki je obenem človeška in nadčloveška. Kraljevič Marko je človek, toda poleg tega svojega človeštva je perzonifikacija herojskega kulta. Njegova dela in ostala junaštva so osebe, v katerih deluje neukročeno božanstvo, ki je zmogočno vsaktere veličastnosti.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 30. aprila: Ana Karenina, delavska predstava. — Izven.

Četrtek, 1. maja: zaprto.

Petek, 2. maja: Dom. — Red F.

Sobota, 3. maja: Hamlet. — Red B.

Nedelja, 4. maja: Kamela skozi uho šivane. — Izven.

Ponedeljek, 5. maja: Ana Karenina. — Red G.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda, 30. aprila: Evgenij Onegin. — Red G.

Četrtek, 1. maja: Carjeva nevesta. — Izven. — (Premijera.)

Petek, 2. maja: Manon Lescaut. — Red A.

Sobota, 3. maja: Možiček in plesni večer, mladinska predstava ob štirih popoldne. — Izven.

Nedelja, 4. maja: Carjeva nevesta. — Izven.

Ponedeljek, 5. maja: zaprto.

Operna premijera. V četrtek dne 1. majnika vrši se premijera opere slavnega ruskega komponista Rimski-Korsakova: »Carjeva nevesta«. Opera je krasno muzikalno delo z izredno lepimi arijami, dvospevi in trospevi ter posebno mogočnim sborovskim partom. Delo je v svojem vesolju in na tančnostjo nastudiral kapelnik Matačić, zrežiral pa g. Sevastjanov. Posamezne partije so v rokah naših najboljših pevcev. Opera je tudi na novo opremljena ter je nove kostume izdelal gledališka krojačnica, dekoracije pa slikarna. Predstava se vrši ob pol 8 kot izven.

»Evgenij Onegin« v naši operi. Po daljšem presledku vprižori se danes v sredo zvečer zopet opera »Evgenij Onegin« v kateri nastopi zadnji-

Radoslav.

(Ob obletnici njegove smrti 30. IV. 1923 v Vipavi.)

Iz otroških spominov.

Naš oče je bil v družinskem krogu zelo ljubljen in spoštovan. Vse je polagal na to, da se otroci vzgoje v božjem strahu. Vsak večer smo molili skupno rožni venec. — Jutranjo molitev je moral vsak sam opraviti. Prvo njegovo jutranje vprašanje do nas otrok je bilo: »Ali si že molil?« Ob »Ave Mariji« smo morali biti otroci zbrani doma. — Pred jedjo in po jedi je molil naprej vedno sam. Te molitve ni opustil, četudi so bili za mizo gostje. Duhovnikom smo morali poljubiti roke. Govorjenja proti cerkvi ali duhovnikom ni dopustil.

Nekoč je bila cela družina v bližnji vasi v gostilni, kjer so se shajali izletniki. V vselem razpoloženju je poleg sedečih omizje zapelo pesem o »revnem kaplanu«. — Ko so končali, je oče vstal, rekoč: »To ni za moje otroke,« se poslovil in s svojo družino odšel. — Pogostokrat nam je pel svoje in druge pesmi in naravnost vzradoščen je bil, ko je kdo izmed nas v poznejši dobi govoril o poeziji, književni kritiki itd.

Priložnostni pesnik.

Pokojnik je trdil, da je prejel od Boga dar pesnikovanja. Čutil je potrebo in dolžnost, kakor je sam zatrjeval, da je izlival svoja čustva v pesmi Bogu v čast in narodu v korist.

V dobi »Narodnih čitalnic« je pisal igre, kuplete, slavnostne govore, pesmi ter bil režiser in igralec. — Ko so naprednjaki razbili

skupno narodno polje v čitalnicah in se je pričelo delo za povzdigo narodne kulture ločeno, na eni strani na brezbarvnem, pozneje svobodomiselnem temelju, na drugi strani pa na pozitivnem krščanskem, se je Radoslav udeleževal na tem poslednjem. Ne vem, če je bila kaka večja prireditev na Vipavskem, slavnost, jubilej, sprejem kekega dostojanstvenika, da ne bi bil naprošen za pozdrav, prolog itd. Za šolarje, izobraževalna društva, Marijine družbe je sestavljal priložnostne pesnitve. V »Slovenec« je pozdravil štiri katoliške shode, katere je doživel. Treh se je osebno udeležil. — Vsakemu domačinu — novomašniku — je poklonil sonet. — Sam o sebi je večkrat rekel: »Umetnik nisem, ker nimam šol, toda pesnik sem,« Gelegetheitsdichter« — priložnostni pesnik«. Število njegovih pesmi mora biti zelo veliko, ker je pesnil dolgo dobo 60 let.

V dobi narodnega probujenja je spisal mnogo nacionalnih pesnitev, obenem pa je pisal tudi nabožno-cerkvene pesmi in igre. »Zgodnja Danica« pod Luko Jeranom in poznejša »Danica« pod Tomo Zupanom je prinašala njegove številne pesnitve. Tudi »Bogoljub« je priobčil tu i tam kako njegovo.

Pred dvajsetimi leti je izdal zbirko Marijinih pesmi pod naslovom »Šmarnece«. Knezoškofijski ordinarijat je potrdil, da so predložene pesmi pisane v duhu cerkve, toda odsvetoval mu je izdajo, češ, da trpi ugled cerkve, če bi se taka zbirka priprostiti pesmi natisnila. Obenem pa je pesniku priporočal, da nadalje pesni za cerkvenonabožno liste. Pesnika je zgornja sodba knezoškofijskega referenta zelo užalostila — toda ne potrla. Zbirko je vkljub odsvetovanju izdal na svoje stroške

— razprodala se je — za takratne razmere zelo pomembno — brez izgube.

Omenjam, da je veliko njegovih, posebno Marijinih pesmi uglasbenih. Slišal sem jih peti po raznih cerkvah na deželi in v mestu.

V rokopisu se nahaja še veliko nenatisnjenih pesmi, raznovrstne vsebine, katere je pokojni zadnja leta zbral in uredil.

Razen omenjenih »Šmarnece« je izdal in založil še leta 1878. »Mali šopek bogoljubnih cvetličic«, poln ljubezni do Boga in domovine. Dobro leto pred svetovno vojno so izšli v založbi Narodne tiskarne v Gorici njegovi »Kupleti in pesmiki«. — Čuditi se je, kako je mogel pokojni oče poleg velikega in uspešnega stanovskega dela v trgovini toliko delati s peresom. Bil je takorekoč samouk — dovršil je le dva razreda ljudske šole v svojem rojstnem kraju na Vrhniki.

Zaveden in zvest katolik.

Svojega prepričanja pokojnik ni skrival. Odločno in nevpogljivo je stal v vrstah katoliške pozneje S. L. S., pa naj mu je tudi pretila gmotna škoda. Z besedo, agitacijo, predvsem pa z zgledom je bil stranki stober, na katerega se je lahko zanesla. Vkljub svojemu odločnemu in povdarjenemu prepričanju je vžival spoštovanje tudi pri vseh nasprotnikih.

Na večeru življenja.

Svetovno vojno je bil vkljub visoki starosti in tik fronte dobro prebil. Ko se je v dalji oblikovala Nova Evropa, bi je pisal k vojakom, da bi rad doživel, da bi oživela zopet slavna Poljska. Mislim, da je bilo l. 1917. Odgovoril sem mu, da ne le Poljska, ampak tudi Sloveniji bodo prisilji boljše dni, ka-

tere bo še lahko doživel. — Čez nekaj mesecev je sledila majniška deklaracija, ki je utrdila vero, da se približuje uresničenju sen vseh rodoljubov. Sledil je preobrat na ital. fronti — nato proklamacija Jugoslavije — toda za Goriško in Notranjsko le za malo dni. Entente čete, predvsem italijanske, so zasedle ljubljeno zemljo — od koder se niso več umaknile. — Svoboda težko pričakovana — pokopana — Ne, pokojnik ni zgubil vere v življenje in bodočnost naroda — dramil in bodril je mlačeže k vstrajnemu delu za ljudstvo.

Ob smrti.

Ob Velik noči 1923. se je počutil slabega. Sredi aprila sem dobil obvestilo, da je lahna bolan, da prebije dneve le v sobi. Teden dni pozneje brzojav, da je oslabeel. Brez odloga sem odšel, da ga vidim še živega. V nedeljo 29. aprila l. l. sem došel k bolniški postelji. Na moje opozorilo, da sem došel iz Ljubljane, me je pogledal in rekel, da me pozna. Govoriti ni mogel. Razložao sem slišal le še besede: »Vsem vse odpuščam. Vse blagoslovijam.« Pomolil sem mu križ k ustnicam, katerega je večkrat poljubil. — Roke in noge so mu začele otrpnevati. S ponavljajočim se vzdihovanjem »Jezus« je prebil zadnjo noč. V ponedeljek 30. aprila je dopoldan na moje vprašanje, če še kaj želi, rekel: »Moliti.« — Vro je bila poslednja njegova beseda. — Zvečer okrog 8. ure je v krogu svoje družine mirno izdihnil svojo dušo.

V najlepšem majniškem jutru — v mnogoštevilnem sprevodu — smo pospremili očeta — vipavskega pesnika — na pokopališče k sv. Jožefu v Vipavi. J. S.

krat kakor gost tenorist Z. Tomič in sicer v vlogi Lenskega. Poleg gosta nastopijo še gna Zikova — Tatjana, knez Gremij — Zathay, Onjegin — dr. Rigo, Larina — Smolenskaja, Olga — Stiliogjeva, Filipjevna — Ropasova ter gg. Subelj, Mohorič in Perko. Opera se vrši za red C. — V drami pa se vpripori zvečer »Ana Karenina« in sicer kot delavska predstava v proslavo delavskega praznika.

Za naše malčke. V soboto popoldne ob 4. uri vrši se v opernem gledališču baletna predstava za mladino. Spored te popoldanske predstave obsega zabavne Ipatjeve pantomime »Možiček« in pa razne plesne, ki so pri dosedanjih plesnih večerih v operi dosegli največji uspeh. Ta mladinska predstava, ki je zadnja v tej sezoni vrši se ob znižanih cenah in stariše opozarjamo na to izredno priliko s katero lahko privoščijo svoji mladini mnogo veselja.

Cerkveni vestnik.

c Na Rožniku bo v četrtek, dne 1. maja, ob 6., 8. in 8. uri sveta maša. Od 1. maja dalje bo v slučaju lepega vremena istotam vsak tork in četrtek ob šestih sv. maša.

Naznanila

Odbor šolne prosvete ima v četrtek, dne 1. maja, ob 9. uri zvečer kratko a nujno sejo. Prosim polnoštevilno. — Predsednik.

Izlet. Olepševalno društvo v Rožni dolini priredi v nedeljo 4. maja majniški izlet s sv. mašo k Sv. Trojici pri Moravčah. Odhod ob

5.28 zjutraj iz Ljubljane — glavni kolodvor — do postaje Laze, potem peš čez Dolsko-Kamenca k Sv. Trojici, kjer je krasen razgled po celi Sloveniji.

Orlovski vestnik.

Orlovski odsek Verd pri Vrhniki priredi dne 8. junija telovadno prireditev. Ker je to prva prireditev mladega odseka, prosimo vsa okoliška društva, da opuste za ta dan svoje prireditve in nas obiščejo na našem novem telovadišču.

Dr. Havlička čaj za želodec in čiščenje, znano sredstvo proti težki prebavi, proizvaja edino le Mestna lekarna v Zagrebu, dobiva se pa po izvorni ceni v lekarni Leustek.

Prosvetna zveza v Ljubljani.

Poslovnik Prosvetne zveze je natisnjen. Naprej naročeni izvodi so odposlani (še ne plačani — po povzetju). Stane izvod 10 Din, najmanj 3 izvodi skupaj po 9 Din. Naroča se pri Prosvetni zvezi v Ljubljani (Miklošičeva cesta 7) ali v Mariboru (Aleksandr. c. 6). Obsega 64 strani, ima kazalo, vezan je v močan siv ovitek, papir je fin in močan. Za urejeno poslovanje so vsakemu društvu neobhodno potrebni vsaj 3 izvodi. Da si prihranite stroške povzeta, pošljite denar obenem z naročilom ozir. pridite ponj osebno v pisarno.

Na ustanovni občni sbor prosvetnega kroga ne pozabite povabiti zveze, ki po možnosti pošlje zastopnika, kateri vam bo dal morebiti potrebna pojasnila. Pošljite tudi ta-

koj poročilo o izvršenem ustan. obč. zboru zvezi.

Poslovne knjige za društva so na razpolago. Živa, delavna društva, ki se zavedajo važnosti urejenega poslovanja, ne odlašajo nabhve in upeljave teh izredno praktičnih in cenih knjig.

Pregledniško polo smo priložili 4. štev. Vestnika za društva, včlanjena v Ljubljani. Ker zelo pogrešamo raznih statističnih podatkov in trpe važni interesi celotne organizacije radi tega veliko škodo, prosimo, da prav vsako društvo svojo polo vestno izpolni (izvzemši vprašanj za preglednike) in do 15. maja pošlje zvezi. Ko bodo ustanovljeni okrajji, bodo to nalogo vršili okrajni pregledniki; vendar dotlej ne moremo čakati na podatke.

Ne pozabite na članarino (od člana letno 1 Din), na članske znake in na izkaznice!

Ljudska knjižnica Prosvetne zveze se je zadnji čas pomnožila za več sto knjig. Vendar bo mogla popolnoma ustrezati potrebam le, ako jo vsi prijatelji podprete z darovi (knjige in denar). — Tajništvo Prosvetne.

Poizvedovanja.

Knjigo »Kristusovo življenje in smrt« je neki gospod pozabil na stojnici Kavečič v Solskem drevedu. Izgubitelj naj se zgasi na omenjeni stojnici.

Kar Vi potrebujete, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 Din. Lekarnar Eug. V. Feller, Donja Stubica, Elza trg št. 134, Hrv.

BERSON

gumljene pete in gumljene podplate

Vam mora pritrditi Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvale.

Meteorologično poročilo.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
28./4. 21 h	730.2	14.6	1.1	obl.	—
29./4. 7 h	730.6	14.5	1.0	obl. j. z.	—
29./4. 14 h	729.1	12.1	2.1	p. obl. j. z.	—

Sprejme se takoj zanesljiv, trezen in močan

HLAPEC

ki je pri konjih vajen, pri spec. trgovini Iv. PERDAN nasl. v Ljubljani, Krekov trg. 7. dežele imajo prednost.

Kroj. pomočnika

samo za boljše delo sprejme ANTON PRESKER, Sv. Petra cesta št. 4 - Ljubljana.

ABSOLVENTINJA

nemške trgovske šole ISCE primerno SLUŽBE; s znanjem tudi slovenske. — MARIJA VERBNJAK, Otavica št. 30, pošta Črnomelj.

Sprejemem dobro izvežbanega

PIREZOVALCA

za naročena dela. — IVAN JAMAR, čevljarski mojster, BLED.

PLAČILNA

NATAKARICA

se sprejme za kopalniško restavracijo. — Samo poštene, dobro izurjene prosilke finnega obnašanja, vpludne in delovne, naj se oglašijo z navedbo dosedanjih služb in morebitnimi prepisi spričeval, ki se ne vračajo, na upravo »KOPALIŠKA RESTAURACIJA« št. 2431.

SLAMNIKE

za DAME in GOSPODE — NAJNOVEJŠIH oblik, ravno tako preoblikovanje in prebarvanje, izdeluje po konkurenčni ceni TOVARNA SLAMNIKOV AL Škrabar — Domžale.

Inserirajte v »SLOVENCU«!

Na stanovanje

sprejemem gospoda za maj. VREBRI 3/II. — Lipovec.

IZGUBIL SE JE mali črni francoski BULI 28. t. m. popoldne.

Prosi se tozadevne podatke naznaniti upravi lista »Slovenec«. 2466

Naprodaj je lepa HIŠA

s stanovanjskimi in drugimi prostori, sadnim vrtom, priprava za vsako obrt, pol-drugo uro od Ljubljane, in 93/4 orolov zaraščene-ga GOZDA. — Natančni pogoji se poizvedo pri g. Ter. PEŠEC v Brestu, pošta 16 pri Ljubljani. 2453

2 spalni opravi

iz trdega lesa po nizki ceni NAPRODAJ. — Školja ulica št. 13/III, vrata 20. 2439

ZADNJE NOVOSTI SLAMNIKOV SO RAVNOKAR DOSLE V MODNEM SALONU

STUCHLY-MAŠKE

LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ST. 3.

POPRAVILA SE TOČNO IZVRAŠUJEJO

SALNI KLOBUKI VEDNO V ZALOGI

CENE PRIZNANO NIZEKE!

Izdala konzorcij »Slovenec«.

NAPRODAJ IMAM

več tisoč lepo vkoreninjenih (že enkrat presajenih) paradiznikov (paradajzarjev)

najboljših vrst kakor tudi velikih, pravkar dospelih, krasnih, meter visokih PALM (Chamaerops excelsa).

IGNACIJ ŠTEKELJ, trgov. vrtnar v Ljubljani (Sp. Šiški), Celovška cesta 66. 2422

V NAJEM ODDAM

POSESTVO, tik pri industr. koloniji, zelo pripravno za mlekarstvo ter bi se lahko oddajalo dnevno preko 100 litrov mleka. Potrebni kapital 50.000 Din, ki bi se obrestoval od 30—50%. — Ponudbe na Aloma Company, Ljubljana, pod »Najem«.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje ANTON BOC Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1 Glince-Viš 49.

SLAMNIKE

za DAME in GOSPODE — NAJNOVEJŠIH oblik, ravno tako preoblikovanje in prebarvanje, izdeluje po konkurenčni ceni TOVARNA SLAMNIKOV AL Škrabar — Domžale.

SLAMNIKE

za DAME in GOSPODE — NAJNOVEJŠIH oblik, ravno tako preoblikovanje in prebarvanje, izdeluje po konkurenčni ceni TOVARNA SLAMNIKOV AL Škrabar — Domžale.

»META« RŽENA KAVA.

ZNIZANE CENE

za otroške VOZICE!

Novi modeli. Poslužujte se izdelkov domače tovarne, otroških vozičkov in dvokoles »TRIBUNA« F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika; sprejemajo se v polno popravilo za emajliranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

TRI VAJENCE

v triletno učno dobo brez hrane in stanovanja sprejme FR. KOSMAC, ključavničar, mojster, Ljubljana, Trnovo, Jeranova ul. 5. — Istotam je naprodaj dobro ohranjen VRTALNI STROJ in 2 vozička (zapravljička). 2401

Otroški vozički

DVOKOLESA, šiv. STROJI, MOTORJI (novi in rabljeni) ceno naprodaj. Prodaja tudi na obroke. — Ceniki franko. »TRIBUNA« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Obleke

in moderni površniki po zelo nizkih cenah v oblačilni industriji

A. Kunc

Ljubljana, Gosposka ulica 7.

Tov. cementa Zidani most

potrebuje IZVEŽBANE PEČARJE pri etažnih in predornih pečeh za pečenje cementa.

Sprejme se tudi NADPEČAR, kateri prevzame odgovornost čez vse peči in pečarje, za dobri cementni klinker in v zadostni količini.

Sprejmejo se trije MLINARJI in en NADMLINAR za surovi in cementni obrat. Prednost imajo tisti, kateri tja spadajoča popravila sami izvršujejo.

Nastop službe po možnosti 12. maja 1924!

Pismene in osebne ponudbe na

Ravnateljstvo tovarne cementa Zidani most.

Čokolada, bomboni in kakao

Talmone

najboljši.

Obiskovalci Zagrebškega velesejma, ogledajte si našo izložbo v poslovnici.

Glavno zastopstvo za kraljevino SHS

Rade Kundić

Zagreb, Meduličeva ul. 4. prtlj.

Pozor!

GOVEJE MESO

se prodaja na PRVI STOJNICI pri Zmajskem mostu po Din 18-50 ali 74 kron. 2455

„Erika“

Najboljši in najpripravljenjši pisalni stroj za potovanje

THE REX Co., - Ljubljana

GRADISCE 10 - - - - - Telefon 268

Opalegrafi v vseh velikostih in opalegrafične potrebščine vedno v zalogi.

NAPRODAJ je HIŠA

z malim posestvom in že vpeljano trgovino z mešanim blagom v bližini Ljubljane. Naslov v upravi »Slovenec« pod številko 2411.

P. n.

šivilje gospodinje

opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opre mah

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarski stroji, »Adler« kakor: cilindri, levoročni in krojaški.

Pouk v vezanju ter krpanju perila in nogavic (istočasno) brezplačno edino le pri:

Josip Peteline

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Popravila sprejemamo!

Najceneje

DRVA

trda in mehka, žagana in cepljena, večje in male množine, od 25 kg dalje dostavlja na dom.

Naročila sprejema:

H. PETRIČ, Gospodstvska cesta 16/I. - Tel. 343.

NAZNANILO.

RADI OPUSTITVE NAJEMNINE »CELSJKE OPEKARNE« PRODAJAM PO ZELO NIZKI CENI

I^a Falzziegel, lastni izdelek

ZALOGA: SAMO LJUBLJANSKA CESTA (ZALOGA LESA PAYMAN).

PISARNA: KREKOV TRG ŠT. 8, NASPROTI KOLODVORA.

RUDOLF SCHMIDT,

STAVBENIK,

Celje, Krekov trg šte. 8.

Vino

Podružnica

vinarske zadruga

Vino

„LJUTOMERCAN“

za ljutomerski in ormoški okraj v Ljubljani, Stara pot 9.

poleg vojaške bolnice

nudi svoja zjamčeno

pristna ljutomerska vina

po ugodnih cenah in pod

solidnimi plačilnimi pogoji.

Vino

Vino

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani finiš izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI

Kopitarjeva ulica 6/II.